

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 8 • september 2021 • € 1,75 • www.sp.nl

VOLKSTUINEN

OASE, SPONS EN KOELKAST

STOP KERNWAPENS!

**KINDERPSYCHIATER MENNO OOSTERHOFF
'DRAAI DE DECENTRALISATIE TERUG'**

NA DE ZONDVLOED

HÉ RIJKE STINKERDS!

Het lidmaatschapsgeld van de SP is relatief laag: 5 euro per kwartaal. Dat bedrag houden we bewust laag, zodat geld geen obstakel is om lid te worden – en dan nog komt het voor dat mensen het niet kunnen betalen! Dat betekent dat we ook leden hebben die best wat meer zouden kunnen betalen. Heb jij wel wat meer over voor de SP? Dan kun je je lidmaatschapsgeld laten verhogen. Zo help je de SP onafhankelijk te blijven van sponsors die met donaties invloed willen kopen, zoals lobby-organisaties en bedrijven. En zo kunnen we bij trainingen, acties, drukwerk, de Tribune, campagnes en al onze andere uitingen de kwaliteit blijven leveren die onze vrijwilligers verdienen.

Wil je je lidmaatschapsgeld verhogen? Fijn! Een mailtje naar administratie@sp.nl of een belletje naar **088 243 55 40** is genoeg.

FRIS

De verkiezingen voor de gemeenteraden komen er weer aan. En stemmers overtuigen om in maart op onze frisse ideeën te stemmen, daar hoort een frisse *look* bij. De

SP-T-shirts en hoodies zijn opgefrist en hebben een meer bijdetijdse pasvorm. Nu al te bestellen. Want SP'ers zijn niet alleen zichtbaar tijdens verkiezingscampagnes!

T-shirt € 7,- en hoodie € 15,- voor leden, op shop.sp.nl onder Kleding.

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Daniël de Jongh, Xander Topma

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma, Maurits Gemmink
Karen Veldkamp

Foto omslag
Maurits Gemmink

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 20,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
sp.nl

**Abonnementen- en
ledenadministratie**
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

**De Tribune in
gesproken vorm**
Belangstellenden voor
de Tribune op cd kunnen
contact opnemen met
de SP-administratie.

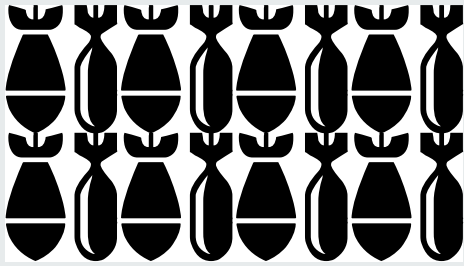
Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten **NL86ZZZ403462460000**. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-Geen Afgeleide Werken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

Stop de bom

Kernwapens in Nederland

6

Volkstuinen

Groene vingers in actie

10

Sociale advocatuur

'Nu al enorme leegloop'

14

Niet verplicht zondag open

Fietsenmaker wint

21

'Dan winnen de zorgcowboys'

Jeugdpsychiater Menno Oosterhoff

24

4 Actueel: Stop de wooncrisis en help mee

28 LinksVoor: Mel is Spartaan en Trekkie

29 Linkse denkers: Karl Marx

18, 19, 20 Nieuws 30 Prikbord 31 Puzzel

32 Theo de buurtconciërge

Oorlog was geen oplossing

Twintig jaar terug pleegden de terroristen van Osama Bin Laden hun aanslagen in Amerika. Daarna vielen de Amerikanen Afghanistan binnen, waar Bin Laden zich schuilhield. Bin Laden vertrok rap naar buurland Pakistan waar hij doorging met het beramen van aanslagen totdat tien jaar later Amerikaanse elitesoldaten hem daar te pakken kregen. De Afghaanse regering werd uit handen van de Taliban genomen en in handen gegeven van corrupte figuren, drugsbaronnen en warlords, die zich eindeloos verrijkten en de bevolking lieten stikken.

Twintig jaar lang nam Nederland deel aan deze internationale militaire interventie. Dertigduizend van onze militairen werden naar het gevaarlijke oorlogsgebied gezonden. Vijfentwintig van hen lieten het leven, velen raakten gewond en getraumatiseerd. De Nederlandse inzet kostte miljarden. Het rendement lijkt nul. Bijna alle partijen steunden de deelname. Amerika en de NAVO wilden het, zeiden ze. We moesten de Afghanen bevrijden van de achterlijkheid, riepen ze. We zouden vrouwen rechten geven, scholen bouwen, waterputten slaan en een democratisch land opbouwen, beloofden ze. Politieke koehandel leidde tot steun aan de buitenlandse militaire missies, de 'Kunduz-coalitie'.

Ons werd verweten dat we er níet aan mee wilden doen. Wij stonden langs de kant, zeiden ze.

Nu staan zij met lege handen, zoals wij voorspelden. Want als de tegenstander een internationaal terroristisch netwerk is, dat van alle kanten geld krijgt en teert op een voedingsbodem van uitbuiting, onderdrukking en armoede – dan helpt het domweg bombarderen en bezetten van een van de allerarmste en minst ontwikkelde landen ter wereld geen zier. Gelijk krijgen heeft soms een erg bittere smaak. Daarom hoop ik dat we nú gaan nadenken over een effectievere aanpak van het internationale terrorisme.

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

STOP DE WOONCRISIS!

Het verzamelen van verhalen voor het grootste woonzwartboek ooit is op stoom. De wooncrisis, de stijgende huizenprijzen en huren, de tekorten; het komt allemaal steeds beter in het nieuws. Maar wat betekent het nou echt voor mensen?

LISA DE LEEUW is SP-campagne-medewerker en coördineert de woonacties. Zij vertelt hoe er steeds

meer verhalen verzameld worden: 'We bereiken mensen via facebook-advertenties, we bellen mensen op die we vervolgens vragen of zij in hun omgeving ook weer verhalen willen verzamelen.'

De verhalen die binnenkomen, gaan in de meeste gevallen over het niet kunnen vinden van een betaalbare woning. De Leeuw: 'Wat vaak gebeurt is dat mensen die het op

zich allemaal prima op orde hadden, door ongeluk of door een scheiding ineens in woningnood zitten. Dan woont bijvoorbeeld een gescheiden vrouw met haar kinderen in een veel te dure woning en kunnen ze echt niet verhuizen. Dan lopen dus de schulden op.' De wooncrisis zie je ook terug in slecht of geen onderhoud van huurwoningen. De Leeuw: 'In Hengelo voeren SP'ers nu actie met bewoners die in een complex van een particuliere verhuurder wonen. Het is in handen van een belegger; er wordt geen onderhoud gepleegd en de verhuurder is niet te bereiken. Dus de wooncrisis gaat niet alleen over betaalbaarheid.'

Kom naar de manifestaties en bijeenkomsten!

Er staat heel wat te gebeuren de komende maanden. Op 12 september wordt er in Amsterdam een manifestatie georganiseerd. Op 23 oktober gebeurt dat ook in Rotterdam. Er wordt er ook een in Den Haag verwacht. Naast deze door anderen georganiseerde manifestaties wil de SP vanaf november regionaal grote bijeenkomsten organiseren om op basis van het zwartboek tot een manifest of een lijst van eisen te komen. •

tekst Diederik Olders

Ook op straat verzamelen SP'ers verhalen. In Den Haag bijvoorbeeld. In Eindhoven sluiten ze af met een ijsje, in Druten trekken ze de aandacht met een betomate caravan.

Jannie Visscher
voorzitter SP

Steentje voor steentje bergen verzetten

Wat gebeurde er veel deze zomer! Natuurrampen ver weg en dichtbij en mensen die zichzelf en elkaar iets aandoen. Je kunt je er enorm kwaad om maken. "Laat je woede hand in hand gaan met het goede dat je doet", zegt ons lijflied. Daarom ben ik trots op onze afdelingen: de hele zomer gingen SP'ers erop uit en kwamen ze in actie voor een eerlijker samenleving.

Met onze woonacties stonden we bij verhuurders op de stoep, voerden we actie tegen sloop en voor gezonde en veilige woningen. We voerden ook actie voor behoud van een volwaardig ziekenhuis. Voor meer waardering voor onmisbare werkers. Voor betere beloning voor laagbetaald personeel. Voor veilige speelplekken en tegen verplichte verhuizing van ouderen – om maar eens wat voorbeelden te noemen.

In onze strijd voor een betere wereld vormen onze grondbeginselen onze meetlat: menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Deze kernwaarden staan in ons beginselprogramma Heel de Mens. Ik ben blij met alle SP'ers die er de afgelopen zomer hun zegje over hebben gedaan in onze ledenenquête. Dat is een belangrijke stap richting een geactualiseerd beginselprogramma, dat we volgend jaar op onze vijftigste verjaardag vaststellen.

Afgelopen zomer verscheen ook het schokkende rapport van het IPCC (instituut van de Verenigde Naties) over de opwarming van de aarde. Dit laat zien hoe groot de noodzaak is om voor het klimaat in actie te komen. Dat doen wij dan ook. **Op maandagavond 6 september gaat de SP-livestream met Renske Leijten over onze klimaatactie: om 20.00 uur via sp.nl/stream**

De SP is van ons allemaal. Als we allemaal ons steentje bijdragen kunnen we bergen verzetten. Ik wens ons samen veel succes en plezier onderweg naar een beter Nederland. •

TWEE VOORBEELDEN VAN VERHALEN DIE AL VERZAMELD ZIJN VOOR HET ZWARTBOEK

'Na jaren eindelijk een studentenkamer gevonden te hebben (ik betaal bijna €1000 per maand), word ik straks uitgeschreven bij mijn Hogeschool. Ik moet dan binnen 6 maanden iets anders gevonden hebben. Hoe ga ik dat doen? Ik sta nog jaren op de wachtlijst voor een sociale huurwoning. Ik heb een gigantische studieschuld en een flexcontract, dus een hypotheek krijg ik niet. En tot slot de vrije huursector; €1500 per maand voor een simpel appartement. En daarvoor moet ik dan ook nog eens 4,5x de huurprijs per maand verdienen. Ik geloof dat ik in een garagebox moet wonen straks als mijn huurbaas mij er over 6 maanden uitzet...'

Jordi, 21 jaar uit Amsterdam

'Door mijn relatiebreuk in 2019 ben ik mijn vrijesector-woning kwijtgeraakt aan mijn ex. Ik ben druk aan het zoeken en de gemeente laat mij nu een tijdelijke studio van 20m² huren. Hier moet ik in december uit. De gemeente helpt niet, en dus ben ik zo meteen dakloos. Ik ben leerkracht op een basisschool, ik zie even niet voor mij hoe ik mijn werk moet gaan uitvoeren als ik nergens meer kan slapen en of wonen. Urgentie krijg ik niet. Vrije sector kan net niet, kopen is geen optie. Ik heb gewoon een vast inkomen en een vast contract, maar ik zie mijn leven instorten. Hoe moet ik kinderen klaarmaken voor de toekomst als ik zelf geen veilige plek heb?'

Chantal, Hoofddorp

HELP MEE

Je kunt op allerlei manieren helpen.

- Heb je zelf een verhaal? Deel het op sp.nl/wooncrisis
- Wil je helpen met het verzamelen van verhalen? Ga naar [doemeer.sp.nl/wooncrisis/actiemateriaal](https://sp.nl/wooncrisis/actiemateriaal) voor een duidelijke instructie en een flyer die je kunt printen
- Wil je helpen bellen in het belteam? Dat kan gewoon vanuit huis of gezellig met een aantal mensen. Stuur een mailtje naar belteam@sp.nl
- Wil je SP'ers in je gemeente helpen om op straat of langs de deuren verhalen te verzamelen? Neem contact op met je lokale afdeling, te vinden op: sp.nl/afdelingen
- Wil je op een andere manier helpen of heb je vragen? Stuur een mailtje naar Lisa de Leeuw via campagne@sp.nl

‘KERNWAPENS MOETEN NIET ZE MOETEN WEG!’

Het is een publiek geheim: op de Nederlandse luchtbasis Volkel liggen Amerikaanse kernwapens. Bommen die complete steden en al hun inwoners in één knal kunnen wegvagen. Hoog tijd om dit wapentuig op te ruimen. SP-Tweede kamerlid Jasper van Dijk: ‘In Nederland, in Europa en in de wereld is geen plaats voor kernwapens.’

VOLKEL, DE PLEK IN BRABANT waar al decennialang zo'n twintig kernwapens liggen opgeslagen. Aan de poort van de daar gevestigde vliegbasis vertelt Van Dijk (foto) erover: ‘Kernwapens, luchtalarmen die afgaan en schuilkelders. Het klinkt misschien als iets van vroeger. Toch kan het nu ook nog gebeuren. In totaal liggen er in Europa ongeveer tweehonderd Amerikaanse kernwapens. Behalve in Nederland liggen er ook bommen in Duitsland, België, Italië en Turkije. Hoeveel het er precies zijn weten we niet, want de Nederlandse overheid doet er altijd ontzettend geheimzinnig over.’

De SP heeft zichzelf tot doel gesteld om vol in te zetten op het weghalen van de wapens en het afbreken van de wapenindustrie. Als hiervoor verantwoordelijk Kamerlid gaat Van Dijk voorop in die strijd: ‘Deze massavernietigingswapens moeten zo snel mogelijk Nederland, Europa en dan de wereld uit. Er is een VN-verdrag afgesloten en dit jaar in werking getreden dat kernwapens verbiedt. Vijftig landen hebben het verdrag ondertekend, maar Nederland en de kernwapenstaten niet. Deze landen verschuilen zich achter de NAVO, maar wat mij betreft komt daar een einde aan.’

Er is volgens Van Dijk nog meer reden om juist nu aandacht aan dit onderwerp te besteden: ‘Er ligt een plan van de Amerikanen om het komende jaar hun bommen te moderniseren. Hierdoor worden ze ‘slimmer’, is de zwaarte op de bom zelf af te stellen en daardoor wordt de drempel om ze in te zetten een stuk lager. Wij willen dat Nederland dit niet laat gebeuren. Die bommen moeten niet worden gemoderniseerd maar ze moeten weg.’

foto Maurits Gemmink

‘De kernmachten kijken naar elkaar en ondertussen gaat niemand over tot ontwapening’

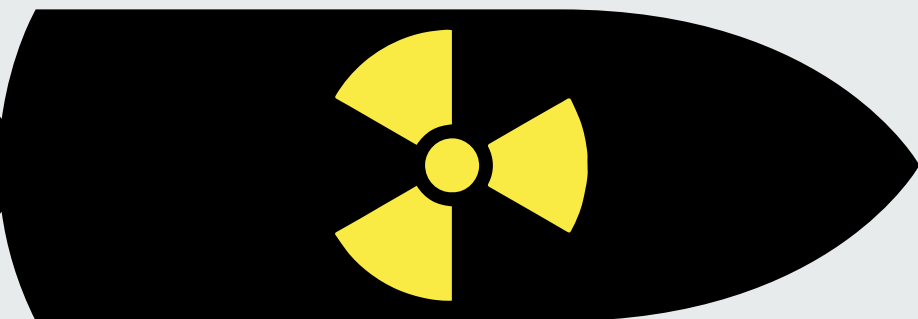
Op het gebied van de wapenindustrie speelt Nederland ook een bijzonder kwalijke rol. Van Dijk vertelt dat financiering van deze sector voor een groot deel via ons land loopt: ‘Het zijn pensioenfondsen, banken en verzekeraars die hun geld investeren in de wapenindustrie. Zes van de tien grootste wapenfabrikanten ter wereld hebben een vestiging of holding in Nederland, met weinig tot geen werknemers. Belasting-

ontwijking speelt hier overduidelijk een rol. Nederland maakt het dus mogelijk dat deze bedrijven heel makkelijk aan hun geld komen. Als we kernwapens uit de wereld willen halen, zullen we dit dus ook moeten aanpakken.’

Grootste demonstraties ooit

De strijd tegen kernwapens is verre van nieuw. Anti-kernwapendemonstraties wa-

GEMODERNISEERD,

Dankzij Nederland kunnen wapenfabrikanten gemakkelijk belasting ontwijken

ren de grootste demonstraties in de Nederlandse geschiedenis. In 1983 kwamen in Den Haag maar liefst 550.000 mensen bijeen om te protesteren. Dit nadat in 1981 al eens 420.000 mensen de Amsterdamse straten op gingen tegen de bommen.

Het was ook de tijd waarin Van Dijk politiek bewust werd: 'Het begon voor mij echt met de strijd tegen kernwapens en kernenergie. Op mijn tiende verjaardag heb ik in 1981 met mijn vader en zus een week gekampeerd bij de kerncentrale in Dodewaard. Ook waren we natuurlijk bij de twee grote demonstraties in Amsterdam en Den Haag. Dat was gigantisch. Daar was ik bij en zeer fanatiek. Toen werd ik politiek wakker. Het speelde echt in de jaren tachtig, de tijd van de Koude Oorlog. Het is iets wat hoog opspeelde en er was voelbare angst voor de massavernietigingswapens.'

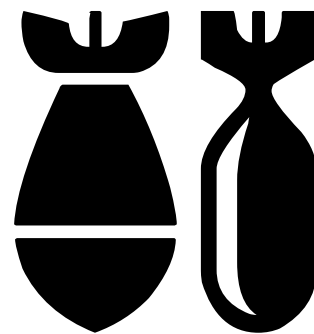
Hoewel de dreiging nu misschien minder wordt gevoeld, betekent dat volgens Van Dijk niet dat die er niet meer is: 'De grootste kernmachten in de wereld zijn nog steeds de Verenigde Staten en Rusland. Ook China, Frankrijk, India en Pakistan bezitten kernwapens. Bij elkaar zijn er meer dan 23.300 kernwapens in de wereld. De kernmachten kijken naar elkaar en ondertussen gaat

niemand over tot ontwapening, omdat de ander dat ook niet doet. De wapens worden nu niet ingezet maar er zal bijvoorbeeld een ongeluk mee gebeuren, de gevolgen zijn dan niet te overzien zo verschrikkelijk.'

Geheim

Officieel heeft nog geen enkele regering toegegeven dat er kernwapens in Nederland liggen. Opeenvolgende kabinetten en ministers hebben stelselmatig geweigerd om hier uitspraken over te doen. Van Dijk: 'Het is uiterst geheime informatie. Ik heb een keer een mondeling vragenuur hierover mogen doen met oud-minister Jeanine Hennis. Het enige wat ze zei was: "Ik mag hierover geen mededelingen doen." Maar er zijn wel een paar momenten buiten de Kamer, interviews met oud-staatslieden zoals Ruud Lubbers en Dries van Agt, waarbij ze heel duidelijk bevestigden dat de bommen in Volkel liggen. Dat is dus gewoon een feit.'

De weigering van de huidige bewindslieden om zich uit te laten over de kernwapens, maakt dat een goed debat in de Tweede Kamer onmogelijk te voeren is. Hierdoor wordt de volksvertegenwoordiging volledig buitenspel gezet door de regering. Volgens Van Dijk houden vooral de rechtse partijen dit in stand: 'Die willen niet dat de situatie

WAPENFEITEN

Al sinds jaar en dag gaan SP'ers voorop in de strijd tegen kernwapens. Jasper van Dijk schreef geschiedenis met zijn door de Kamer aangenomen motie uit 2013 dat de JSF's geen kernwapens mogen dragen. Nog enkele opvallende wapenfeiten uit de SP-geschiedenis.

Nico Schouten, van 1997 tot eind 2010 verbonden aan het Wetenschappelijk

Bureau van de SP, was jarenlang het gezicht van Stop de Neutronenbom, dat op 19 maart 1978 in Amsterdam de eerste massademonstratie tegen kernwapens organiseerde. Het land kleurde nog jarenlang geel door de opvallende posters en de neutronenbom is er nooit gekomen.

Karel Koster

(karelkoster.org), van 2007 tot 2015

onderzoeker van het Wetenschappelijk Bureau van de SP, speelde vanaf de jaren tachtig een belangrijke rol bij het voor een groot publiek bekendmaken van de aanwezigheid van kernwapens in Volkel. Hij publiceerde o.m. het boek *Nucleaire ontwapening nog steeds noodzaak* (2006).

Krista van Velzen

van 2002 tot 2010 SP-Tweede Kamerlid,

maakte zich niet alleen als parlementariër hard tegen kernwapens. Zo leidde zij in Nederland namens Pax campagne voor het VN-verdrag inzake het verbod op kernwapens. De overkoepelende internationale campagne is in 2017 onderscheiden met de Nobelprijs voor de Vrede.

verandert. Het is dus in hun belang om het geheim te houden. Als je er niet over kan praten, blijven die bommen gewoon liggen waar ze liggen.'

Over de wenselijkheid van kernbommen op Nederlandse bodem, of de Tweede kamer wel wil dat de bommen worden gemoderniseerd en over hoeveel geld het de Nederlandse staat kost wordt dus niet gesproken. Daarnaast speelt er nog een ander aspect waar het parlement het niet over heeft.

Van Dijk: 'De bommen zijn van de Amerikanen. Maar als ze worden ingezet, zijn het Nederlandse piloten die ze moeten lossen, met alle gruwelijke gevolgen van dien. De Amerikanen zijn wat dat betreft gewoon de baas. Ik vind dat de Nederlandse volksvertegenwoordiging en regering erover moeten spreken of wij onze piloten hier wel voor willen lenen. Wat de SP betreft lenen we ze daar zeker niet voor.'

Acties in de Kamer

We zijn inmiddels niet meer bij de vliegbasis maar in de dorpskern van Volkel. Tijdens ons gesprek komen vier F-16's met een oorverdovende herrie overvliegen. Dat gebeurt hier regelmatig. Dit zijn de straaljagers die nu zullen worden ingezet als de Amerikanen besluiten dat de bommen moeten worden gelost. Op termijn worden deze vliegtuigen vervangen door de nieuwe F-35's, ook wel de JSF genoemd.

Eén van de politieke successen van Van Dijk gaat over deze vliegtuigen: 'Ik heb in 2013 een motie aangenomen gekregen die uitsprak dat de JSF geen kernwapens mag dragen. Een Kamermeerderheid heeft dat gesteund. Maar er is altijd heel krampachtig omgegaan met die motie. Er worden door het kabinet geen mededelingen gedaan over hoe dit is opgepakt. Ze gingen, ondanks de aangenomen motie, dus gewoon hun eigen

gang. Straks worden de F-16's op luchtbasis Volkel vervangen door de JSF's. Tegen de wens van de Tweede Kamer in, zijn ze straks ook inzetbaar voor het afwerpen van kernwapens. We moeten er dus voor gaan zorgen dat het Kabinet zich aan de aangenomen motie gaat houden.'

In het parlement heeft Van Dijk al meer acties ondernomen die bijdragen aan een wereld zonder kernwapens: 'Ik heb bepleit dat Nederland moet deelnemen aan de VN-conferentie volgend jaar januari. Dit is de eerste VN-conferentie waar over het verbod op kernwapens wordt gesproken. Wij vinden dat Nederland dit verdrag moet ondertekenen, dus je zou op z'n minst bij de bespreking ervan aanwezig moeten zijn. Ook heb ik moties ingediend om kernwapens uit Nederland en uit de wereld te verwijderen. Voor beide voorstellen zijn er wel medestanders maar helaas nog geen meerderheden.'

Vredesdag

Omdat er nog onvoldoende partijen in de Tweede Kamer zijn die ontwapening steunen, wil Van Dijk met de SP een beweging buiten het parlement in gang zetten: 'We moeten druk zetten van buitenaf om verandering af te dwingen. Daarvoor moeten we ook partijen en mensen in Duitsland en Bel-

'Als er een ongeluk gebeurt met de kernwapens, zijn de verschrikkelijke gevolgen niet te overzien'

ALS DE BOM VALT

Het is moeilijk om voor te stellen hoe destructief kernwapens zijn. De Amerikaanse onderzoeker Alex Wellerstein heeft daarom een online tool gemaakt waarmee je zelf kan simuleren wat de impact van een kernbom is. Hiermee wil Wellerstein mensen ervan bewust maken waartoe kernmachten in staat zijn. Stel een doelwit in, bepaal de zwaarte van de bom en bekijk wat het vernietigende effect is als de bom daar tot ontploffing zou komen. •

Probeer het via

<https://nuclearsecrecy.com/nukemap/>

‘Als deze Amerikaanse bommen worden ingezet, moeten Nederlandse piloten ze lossen, met alle gruwelijke gevolgen van dien’

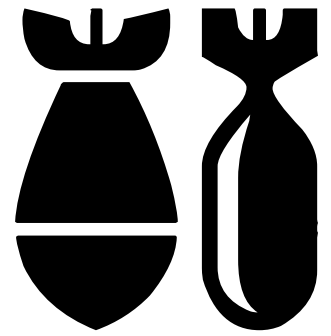
gië opzoeken. Hier liggen ook kernwapens en het is dus veel effectiever om samen op te trekken. In september vindt een internationale fietstocht plaats door deze landen die langs de locaties komt waar wapens liggen. Zo willen we de banden aanhalen, waardoor we steviger kunnen samenwerken.’

Hij vervolgt: ‘In november organiseren we rond de begrotingsbehandeling een vredesdag waarop we een atlas van de wapenindustrie presenteren. Hiermee leggen we bloot hoe de geldstromen lopen en wat de kwalijke rol van Nederland hierin is. We willen daar veel mensen voor op de been krijgen want alleen als we samen laten zien dat we een einde willen maken aan de kernwapens, kunnen we politiek Den Haag overtuigen.’

Wat er deze regeerperiode binnen die politiek nog zal gebeuren op dit onderwerp, is volgens Van Dijk nog ongewis: ‘Niemand weet wat voor kabinet we zullen krijgen. Maar het zal de inzet worden van de SP om ervoor te pleiten dat we de zaak gaan afbouwen. De kernwapens moeten weg van onze bodem, Nederland moet zich aansluiten bij het VN-verdrag en de wapenindustrie moet aan banden worden gelegd.’ •

tekst Xander Topma

Wil je op de hoogte blijven van acties rond kernwapens en de strijd steunen? Ga dan naar doemee.sp.nl/kernwapens

José Louwers, voormalig voorzitter en gemeenteraadslid van de SP Uden, was lid van Vrouwen voor Vrede en woordvoerder van het verzetskamp van vrouwen tegen de aanwezigheid van kernwapens in Volkel. In uit stokken, dekens en plastic opgetrokken tenten bivakkeerden ze bijna een jaar bij de vliegbasis, winterse kou en regen trotserend, totdat boeren uit de omgeving het kamp ontruimden met mest en in brand staken. Daarna werd het ontruimd, omdat de veiligheid van de vrouwen niet meer te garanderen was.

screenshot van <https://nuclearsecrecy.com/nukemap/>

‘Alleen als we samen laten zien dat we een einde willen maken aan de kernwapens, kunnen we politiek Den Haag overtuigen’

VOLKSTUINEN IN HET NAUW

DE LONGEN VAN DE STAD

Nu 'bouwen, bouwen, bouwen' het devies is, staat de toekomst van volkstuinen steeds vaker op het spel. Een gezonde en sociale bezigheid voor krap behuisde stedelingen komt hiermee in de verdrukking. Onvermijdelijk of kortzichtig? 'In steeds warmer wordende steden is de volkstuin een koelkast en spons.'

Acties door de Moerman-volkstuinders eind jaren tachtig.

foto's John van Heijningen

Hans Warnaar:
'We proberen de hobby zo laagdrempelig mogelijk te houden.'

'EIGENLIJK HADDEN DEZE POMPOENEN buiten moeten staan. Maar ze doen het geweldig', vertelt Hans Warnaar over zijn nieuwe oogst. Op het

dak van zijn thuishuisje, zoals je er wel meer aantreft op het volkstuinencomplex, heeft hij zonnepanelen aangelegd. Ze leveren genoeg stroom om te kunnen sproeien.

Een bescheiden formaat kas, een pergola boordevol druiven, een met mos bedekte natuurtuin met pruimenboom: het is op het eerste gezicht verbazingwekkend hoeveel variatie iemand met groene vingers kwijt kan op 150 vierkante meter. Het kleine paradijsje van Warnaar bevat een hoop gezonde lekkernijen – overigens niet alleen

voor de tuinder zelf. Zijn artisjokken staan inmiddels in bloei en zijn daarom niet meer geschikt om te eten. De paarse bloemen zijn bij de bijen en vlinders echter niet onopgemerkt gebleven.

Warnaar is secretaris van de Vereniging van Volkstuinders Dr. Moerman. Maar liefst 87 hobbytuinders maken gebruik van het volkstuinencomplex in Vlaardingen: een groene oase van rust, ingeklemd tussen een bedrijventerrein en een drukke weg. 'Veel van onze leden wonen in een flatje met hooguit een balkon. Hier liggen hun sociale contacten. Mensen houden elkaar hier een beetje in de gaten', aldus Warnaar.

De vereniging is volgens Warnaar een afspiegeling van de maatschappij: 'We hebben veel leden met een Marokkaanse of Turkse

achtergrond. Maar er komen ook mensen met Griekse, Bulgaarse en Bosnische wortels. En uiteraard kaaskoppen. Dat laat maar zien hoeveel animo er is voor volkstuinen.' Dit blijkt eveneens uit de wachtlijst voor een lapje grond op het Moerman-complex, die is inmiddels opgelopen tot 30 personen. Het bewijst dat, ondanks de ongewisse toekomst van het terrein, de vereniging nauwelijks aan aantrekkingskracht heeft ingeboet.

Woonvisie zonder visie

Ruim een jaar geleden kregen de Moerman-tuinders te horen dat het Vlaardingse stadsbestuur het volkstuinencomplex in het vizier had als potentiële bouwlocatie. De vereniging kreeg destijds een telefoontje van wethouder Ivana Somers (Leefbaar Vlaardingen). Warnaar: 'Het college had een nieuwe woonvisie opgesteld, met daarin

'Veel van onze leden wonen in een flatje met hooguit een balkon'

het plan om gemeentegrond te verpatsen aan projectontwikkelaars. Vlaardingen heeft immers van de provincie de opdracht gekregen om 5200 woningen bij te bouwen.' In de woonvisie van het stadsbestuur heeft het Moerman-complex de zogenaamde 'categorie B'-status gekregen: dat wil zeggen dat de plannen voor woningbouw hier nog niet definitief zijn.

‘Veel mensen hunkeren naar een groene oase dicht bij huis’

Warnaar realiseert zich dat ook in Vlaardingen de woningnood groot is: ‘Maar tegelijkertijd zie je dat de gemeente voornamelijk grondgebonden woningen bouwt. Ze gaan dus inefficiënt met de ruimte om. Daarnaast zijn hier, net als in Rotterdam, juist veel sociale woningen afgebroken.’ Hij vindt het bovendien getuigen van weinig visie dat het college uitgerekend deze groene long, midden in een geïndustrialiseerd gebied, wil bouwen. ‘Terwijl onze tuinen een belangrijke bijdrage leveren aan de biodiversiteit. Er groeit van alles. Je ziet hier de bijtjes vliegen. CO₂ uit de omgeving wordt hier in de bodem opgeslagen’, aldus Warnaar.

De helft van de leden van de vereniging komt bovendien uit de aangrenzende Westwijk. Het zijn volgens de secretaris veelal mensen met een kleine portemonnee, zonder eigen tuin: ‘We proberen de hobby zo laagdrempelig mogelijk te houden. Een lidmaatschap kost 310 euro per jaar en kan ook in termijnen worden betaald. Een nabijgelegen complex biedt weliswaar dubbel zo grote tuinen, maar is ook veel duurder. Bovendien laten sommige tuinders hier juist dingen groeien die ze in de supermarkt anders maar moeilijk kunnen betalen.’

Anderhalf jaar aan het lijntje gehouden

Na enkele overleggen tussen de tuinders en wethouder Somers volgde de toezegging dat eind 2020 bekend zou worden of het Moerman-complex van de lijst met potentiële bouwlocaties kon worden geschrapt. Het bleek echter een loze belofte. ‘Dus we moesten stampij gaan maken’, blikt Warnaar terug.

In hun strijd voor behoud van het volkstui-
nencomplex vonden de Moerman-tuinders
een bondgenoot in de Vlaardingse SP. ‘Al
anderhalf jaar worden deze mensen aan het
lijntje gehouden. Maar een slecht plan blijft
een slecht plan’, concludeert afdelings-

bestuurslid Siciid Ducaale. Warnaar, die
inmiddels ook SP-lid is: ‘We zijn geen rijke
vereniging, dus we waren erg blij met prak-
tische ondersteuning vanuit de partij. Zo
heeft de SP ons aan raamposters geholpen,
die wij hebben uitgedeeld aan onze leden.’
Ducaale: ‘Ook bij de organisatie van een
mars en de bijbehorende vergunningaan-
vraag boden we waar nodig een helpende
hand.’

Memorable mars

Op 26 juni liepen meer dan vijftig mensen
in een protestmars van het volkstui-
nencomplex naar het stadhuis, om hun wens voor
het behoud van de tuinen luid en duidelijk
over te brengen aan het stadsbestuur. Voor-
afgaand aan de actie kneep Warnaar hem
wel een beetje: ‘Onze leden zijn van allerlei
komaf, velen hebben een gezin of zijn al wat
ouder, voor hen ligt actie voeren niet voor
de hand. Ik was bang dat we er maar met
15 man zouden staan.’ Het feit dat de actie
last minute met een uur moest worden ver-
vroegd op verzoek van wethouder Bart de
Leede – zijn collega Somers liet het afweten
– maakte de spanning er niet minder op. ‘We
hadden nog een ludiek cadeautje voor hem
gemaakt: een piepklein volkstuintje met
een protestbordje erbij. Maar in alle hectiek
hebben we dat in onze kantine laten liggen’,
vertelt Warnaar.

Dat er midden in de coronapandemie op
straat weinig te beleven viel, maakte de mars
volgens Ducaale extra memorabel: ‘We had-
den geen leuzen voorbereid, maar die bor-
relden spontaan op tijdens de mars. Vanaf
balkons werd er naar ons gezwaaid. En
eenmaal bij het stadhuis aangekomen zagen
we dat raadsleden van andere partijen op
een afstandje waren komen kijken. Zij waren
duidelijk verbaasd door de hoge opkomst.’

Wethouder De Leede heeft achteraf nog wel
de moeite genomen om het miniatuurtuintje
persoonlijk op te halen en maakte een posi-
tieve indruk maar, zo vat Warnaar samen:
‘Pas in oktober horen we meer.’ Reden voor
de tuinders en de SP om de komende tijd de
druk op andere partijen op te voeren, zodat
ook zij kleur moeten bekennen in deze
kwestie. ‘Die zijn nu immers druk bezig met
het schrijven van hun verkiezingsprogra-
ma’s’, benadrukt Ducaale.

Dokter Moerman

Het is niet de eerste keer dat de Vlaardingse
SP schouder aan schouder optrekt met
de Moerman-tuinders. De Vereniging van
Volkstuinders Dr. Moerman bestaat ruim
dertig jaar en was van origine gevestigd op

het landgoed van de huisarts waarnaar ze
vernoemd is. In de dertiger jaren ontwik-
kelde Cornelis Moerman hier een omstre-
den alternatieve therapie tegen kanker (het
‘Moerman-dieet’), door experimenten met
speciale voeding los te laten op zijn duiven.
Moerman verhuurde enkele honderden
volkstuintjes op het grondgebied rond zijn
familieboerderij, vanuit de gedachte dat ge-
zond voedsel het volk een betere weerstand
zou geven.

Eind jaren tachtig kocht het Vlaardingse
stadsbestuur, na het overlijden van Moer-
man, zijn landgoed op. Er werden plannen
gemaakt om de volkstuinters te verjagen en
op de plek van de tuinen een weg aan te leg-
gen. De Vlaardingse SP stond vierkant achter
de wens van de tuinders om te blijven, maar
die moesten zich eerst nog verenigen. In het
lokale partijkantoor werd de Vereniging van
Volkstuinders Dr. Moerman opgericht.
Volgens Vlaardingse SP-veteraan en oud-
Tweede Kamerlid Remi Poppe riep de strijd-
baarheid van de tuinders zoveel paniek
op bij het stadsbestuur, dat de ME werd
gemobiliseerd bij een actie voor behoud van
de tuinen. Uiteindelijk wees de gemeente de
vereniging een nieuw terrein toe: de huidige
locatie aan de Arij Koplaan.

Van wild tot klassiek

Een rondje door het volkstui-
nencomplex laat zien dat iedere hobbytuinder een eigen
signatuur heeft. Zo ligt pal achter de ruime
kantine een ietwat verwilderde kruiden-
tuin. Warnaar: ‘Die is van een mevrouw die
een herboristenopleiding volgt. Ze heeft
onlangs een kasje op de kop getikt: dat moet
nog worden opgeknapt.’ Iets verderop ligt
een lapje grond dat Warnaar omschrijft als
een ‘klassieke volkstuin’, met keurige rijtjes
uien, aardappelen en bonen. ‘De man die
deze tuin huurt, komt iedere dag met zijn
scootmobiel vanuit Schiedam’, vertelt hij.

Het is deze klassieke stijl van tuinieren die
het meeste onderhoud vergt: de tuinder is er
gemiddeld een paar uur per dag zoet mee. In
de meer natuurlijke tuinen, met een grotere
diversiteit aan planten en bloemen, krijgen
onkruid en slakken minder voet aan de
grond. ‘De natuur is er meer in evenwicht’,
aldus Warnaar. Niet alle dieren laten zich
echter gemakkelijk om de tuin leiden. Voor
de halsbandparkiet, een invasieve soort,
is het volkstui-
nencomplex met haar vele
fruitbomen een waar luilekkerland. Om zijn
gevlugelde gasten een stapje voor te zijn
oogst Warnaar tegenwoordig zijn pruimen
als ze nog groen zijn, om ze vervolgens
verder te laten rijpen.

‘Je ziet hier de bijtjes vliegen’

Volkstuintjes: al decennia in verdrukking

Ook als Kamerlid brak Vlaardinger Remi Poppe, ruim tien jaar na de eerste actie voor de Moerman-tuinders, een lans voor het behoud van volkstuinen in stedelijk gebied. Kort na de eeuwwisseling werd 140 hectare aan volkstuintjes in de Randstad bedreigd met verplaatsing. ‘Waarna er altijd minder voor terugkomt. Mensen kunnen dan vaak niet meer opnieuw beginnen’, stelde Poppe destijds in een Kamerdebat over de vijfde Nota Ruimtelijke Ordening.

In 2005 kreeg Krista van Velzen, die als woordvoerder natuur en milieu het stokje van Poppe in de Kamer had overgenomen, steun voor haar motie om volkstuinen beter te beschermen. Groenstroken, parken en volkstuinen moesten immers steeds vaker plaats maken voor het snelle geld uit bouwprojecten. Ook langs het spoor werden veel

volkstuinen bedreigd, omdat ProRail stelde de veiligheid van de volkstuinders niet meer te kunnen garanderen. Op aandringen van de SP in de Tweede Kamer moest ProRail met de betreffende gemeentes op zoek naar veilige alternatieve locaties voor de getroffen tuinders.

Corona-piek

Het Algemeen Verbond van Volkstuindersverenigingen in Nederland (AVVN) komt al bijna honderd jaar op voor de belangen van volkstuinders. Voormalig SP-Tweede Kamerlid Hans van Leeuwen is vicevoorzitter van de organisatie. Volgens Van Leeuwen zijn de wachtlijsten voor volkstuinen in veel gemeenten gigantisch, maar is het aantal volkstuincomplexen in de afgelopen tien à twintig jaar juist afgenomen. In grote steden kan het jaren duren voordat aspirant-volkstuinders een lapje grond toegewezen krijgen. De coronacrisis zorgde voor een extra piek in de aanvragen bij volkstuinverenigingen, vermoedelijk omdat veel mensen hunkeren naar een groene oase dicht bij huis.

Niet alleen in Vlaardingen broeit het verzet onder de volkstuinders. Zo slaagde Volkstuinvereniging Streven naar Verbetering in Rotterdam er begin dit jaar nog in om het plan van het stadsbestuur om een deel van hun terrein af te staan aan een voetbalclub tegen te houden. Binnen anderhalve maand haalden de tuinders vijfenhalftuizend handtekeningen op voor behoud van het terrein.

Een jaar eerder wisten Amsterdamse volkstuinders met bijna dertigduizend digitale handtekening een huurverhoging af te wenden, die wethouder Marieke van Doornick (Ruimtelijke Ordening, GroenLinks) zonder enige inspraak of overleg wilde opleggen.

Koelkast en spons

‘Menig wethouder en projectontwikkelaar ziet een volkstuinencomplex als een stuk braakliggend terrein, als potentiële bouwlocatie’, stelt Van Leeuwen. Zelfs in tijden van woningnood is dit volgens de AVVN-bestuurder uitermate kortzichtig: ‘Volkstuinen dragen aanzienlijk meer bij aan de biodiversiteit dan het doorgaans bijzonder saaie en eenzijdige gemeentelijk groen. Daarbij fungeren volkstuinen, de groene oases in een steeds warmer wordende stenen stad, als een soort koelkasten en als spons om overtollig regenwater op te vangen.’

Volgens Van Leeuwen is het daarom de hoogste tijd voor herwaardering van de volkstuin: ‘Als integraal onderdeel van de stad, als openbaar en toegankelijk onderdeel van de wijk, geschikt voor medegebruik, een plek waar sociale cohesie betekenis krijgt. Een opgave voor stedenbouwkundigen, planners en volkstuinverenigingen. Gelukkig zijn er steeds meer verenigingen die letterlijk en figuurlijk de hekken open zetten.’ •

tekst Lesley Arp
foto's Maurits Gemmink

‘Onze tuinen leveren een belangrijke bijdrage aan de biodiversiteit’

SOCIALE ADVOCATUUR GAAT FAILLIET
ONRECHT IN DE RECHTSSTAAT

De sociale advocatuur staat al jaren onder druk. De barsten in het stelsel worden steeds groter. Wie is aangewezen op gesubsidieerde rechtsbijstand, komt steeds moeilijker aan een advocaat. SP-kamerlid Michiel van Nispen en sociaal advocaat Wim van Es willen snel oplossingen: 'De teloorgang van de sociale advocatuur moeten we niet accepteren in onze rechtsstaat.'

MENSEN DIE HULP nodig hebben bij juridische problemen maar voor wie de uurtarieven van een advocaat te hoog zijn, kunnen in Nederland een beroep doen op gesubsidieerde rechtsbijstand. Zo'n 30 tot 40 procent van de mensen die juridische ondersteuning nodig hebben, is aangewezen op dit systeem. Sociaal advocaten door het hele land nemen zaken aan waarvoor de cliënt een eigen bijdrage betaalt en de overheid de rest aanvult. Het idee is dat hierdoor iedereen toegang heeft tot goede rechtsbijstand. Door jarenlange verwaarlozing is dat echter lang niet meer zo vanzelfsprekend als je zou hopen.

Toegang tot recht

Van Nispen probeert vanuit de SP de problemen binnen de sociale advocatuur op de politieke agenda te zetten en tot oplossingen te komen. Hij vertelt waarom dat nodig is: 'Het recht moet er zijn voor iedereen. Wat je op dit moment ziet is dat dit niet de praktijk is. Als je veel geld hebt dan kan je een dure advocaat betalen. Maar als je dat geld niet hebt en dus niet in staat bent om die commerciële tarieven van 200 euro per uur te betalen dan ben je aangewezen op de gesubsidieerde rechtsbijstand. Dat is een prachtig stelsel, maar het staat enorm onder druk door alle bezuinigingen van de afgelopen jaren. Dan krijg je dat mensen die geld hebben hun recht kunnen halen en mensen die niet veel geld hebben dat niet of maar in beperkte mate kunnen. Dat is een vorm van rechtsongelijkheid die we absoluut niet kunnen accepteren in onze rechtsstaat.'

Binnen die gesubsidieerde rechtsbijstand gaat het volgens Van Nispen vaak over heel ingrijpende zaken: 'Het gaat over uitkeringen die ten onrechte zijn ingevorderd, over huisuitzettingen, over mogelijk onterechte uithuisplaatsingen van een kind. Het gaat over personen- en familierecht, waarbij je moet gaan procederen over de verdeling van

vermogen bij een echtscheiding en over een omgangsregeling met een kind. Als mensen geen toegang meer hebben tot het recht, dan loop je het risico dat mensen op dit soort onderwerpen niet de eerlijke beslissing krijgen waar ze recht op hebben.'

Van Es (foto links) is sinds 1995 advocaat en runt samen met zijn vrouw een praktijk in Steenwijk. Hij is gespecialiseerd in het familierecht. Zijn zaken bestaan voor zo'n 85 procent uit sociale dossiers en voor de rest uit "reguliere" opdrachten op basis van uurtarief. Bij zijn start koos

hij er bewust voor om dit zo te doen: 'De belangrijkste overweging was daarbij een principiële. Ik vind dat iedereen recht heeft op rechtsbijstand, dus ik heb gekozen om mensen bij te staan die geen advocaat per uur kunnen betalen. Er zijn veel verschillende soorten advocaten. Wil je veel geld verdienen, wil je rijk worden en wil je een leven hebben waarin je voornamelijk werkt? Dan moet je aan de Zuidas gaan zitten. Wil je dicht bij mensen staan en ook cliënten bijstaan die wat minder te besteden hebben, dan moet je kiezen voor de sociale advocatuur.'

foto Chris en Marjjan

Michiel van Nispen

SOCIAAL ADVOCATEN LUIDEN ALARMBEL

Eind 2019 heeft de SP een wijdverspreide enquête gehouden onder sociaal advocaten. In totaal hebben 1200 advocaten de vragenlijst ingevuld, waardoor een goed beeld is ontstaan van wat er leeft in de sector. De resultaten zijn helder en vragen om snel ingrijpen.

ENKELE BELANGRIJKE CONCLUSIES

- Het overgrote deel (98 procent) van de deelnemers vindt dat de vergoeding die een sociaal advocaat ontvangt omhoog moet.
- Slechts 7 procent van de sociaal advocaten ondervindt geen problemen bij het aanvragen van extra uren in complexe of bewerkelijke zaken; 85 procent van de respondenten heeft die problemen wel.
- Bijna 70 procent van de deelnemers heeft weleens overwogen te stoppen met het werk als sociaal advocaat vanwege te lage vergoedingen.
- Maar liefst 67 procent maakt vaak (of zelfs altijd) mee dat de eigen bijdrage die gevraagd wordt zo hoog is dat rechtzoekenden deze eigenlijk niet kunnen betalen.
- Van de deelnemers vindt 96 procent dat minister Dekker voor Rechtsbescherming niet goed luistert naar de signalen vanuit de sociale advocatuur.
- Bijna 95 procent van de deelnemers geeft de minister voor Rechtsbescherming een onvoldoende.

‘Het gaat bij sociale advocatuur vaak om heel ingrijpende zaken, zoals een mogelijk onterechte uithuisplaatsing van een kind

Financiële drempel

Een drempel om gebruik te maken van een sociaal advocaat, is de eigen bijdrage die mensen moeten betalen bij de start van een procedure. Die kan variëren van ongeveer 300 tot 1000 euro. Deze bijdrage is voor veel mensen een probleem, stelt Van Es: ‘Mijn eerste gesprek is altijd kosteloos, met name ook om dit soort financiële zaken te bespreken. Mensen zeggen dan vaak dat ze de eigen bijdrage niet kunnen betalen. Dan proberen we om een betalingsregeling te treffen. Maar het komt ook voor dat mensen dan maar besluiten om niet verder te gaan, vanwege die eigen bijdrage.’

Dit is Van Nispen een doorn in het oog: ‘We vinden dat de eigen bijdrage voor een sociaal advocaat omlaag moet. Je kunt namelijk niet aan mensen met een laag inkomen vragen om honderden euro’s aan eigen bijdrage te betalen. Ze doen juist een beroep op dit stelsel omdat ze het niet zelf kunnen betalen. Politiek zit daar helaas nog weinig beweging in, dus dat wordt nog een hele strijd die we gaan voeren.’

‘De klant is geholpen, maar ik maak er verlies op’

Dat de sociale advocatuur bepaald geen vetpot is, komt doordat de vergoedingen al jaren zijn bevroren. Terwijl er door de overheid steeds meer van de advocaten wordt gevraagd. Van Es: ‘Die toegang tot het recht voor mensen met minder inkomen verschaf je voor een deel ten koste van je eigen portemonnee. Als je werkt op de vergoeding die de rechtsbijstand je betaalt en je kijkt dan naar de uren die je aan de zaken besteedt, dan ben je op eigen kosten werk aan het doen. Dat komt bijvoorbeeld omdat de overheid wil dat er bij een scheiding een ouderschapsplan komt, maar daar geen vergoeding tegenover zet. Het komt voor dat ik zoveel uur aan een echtscheiding besteed dat het, tegen de tijd dat ik het sluit, een verliesgevend dossier is. Daar moet je dan

maar niet te veel over nadenken. De klant is geholpen, maar ik maak er verlies op.’

Hij vervolgt: ‘Het is in de sociale advocatuur niet de vraag of ik meer of minder winst maak. Het is de vraag of ik met de zaken die ik heb mijn praktijk draaiende kan houden. Door de bank genomen moet je heel efficiënt werken en een behoorlijk aantal dossiers hebben, wil je voldoende omzet draaien ten opzichte van de kosten die je maakt. Dat is de realiteit.’

Die scheefgroei tussen vergoeding en het aantal uren werk heeft volgens Van Nispen een aanwijsbare reden: ‘Heel veel wetten en regels zijn veranderd in de loop van de tijd. Die zijn complexer geworden, waardoor advocaten meer tijd moeten stoppen in zaken. Maar de overheid heeft nooit fatsoenlijk willen investeren in dit systeem en daardoor zijn die vergoedingen ontzettend achter gaan lopen. Sociaal advocatenkantoren gaan failliet. Advocaten stoppen ermee, omdat ze geen geld willen toeleggen om het kantoor draaiende te houden. Hogere vergoedingen zijn dus wel

echt cruciaal voor de toekomst van dit prachtige en belangrijke vak.’

‘Een heleboel problemen van mensen worden veroorzaakt door de overheid zelf’

Een van de andere aspecten die zowel Van Nispen als Van Es benoemt is de rol van de overheid zelf. Wat Van Nispen betreft is daar ook een omslag in denken en handelen nodig: ‘Een heleboel problemen van mensen worden veroorzaakt door de overheid zelf. Besluiten worden genomen door algoritmes of er worden bijvoorbeeld vanuit bezuinigingsoverwegingen bepaalde uitkeringen niet meer verstrekt. Dat zijn zaken waardoor mensen in de problemen komen. Vaak maakt de overheid het dan nog een slagje erger. Er zijn allemaal voorbeelden van, zoals de Wet Damocles. Dat er één wietplantje is aangetroffen en dat daardoor een heel gezin op straat wordt gekieperd. Kijk, daar moeten we als overheid echt mee stoppen. Per direct. Dat is het eerste wat je kan doen om ervoor te zorgen dat mensen minder in de problemen komen.’

‘Kostendekkende vergoedingen zijn toch wel het minste wat je mag verwachten’

Op een ander punt moet de overheid wat Van Es betreft ook stappen zetten: ‘Wat mij voornamelijk stoort aan de overheid, is dat ze steeds meer kwaliteit willen en steeds meer specialisatie, maar niet bereid zijn om daar iets tegenover te stellen. Het is prima, maar het moet wel van twee kanten komen. Als je gespecialiseerd bent, dan moet je in jouw rechtsgebied per jaar bijvoorbeeld tien opleidingspunten halen. Daar is een aantal cursussen voor en die kosten natuurlijk geld. Dat is goed, want dat betekent ook kwaliteitsverbetering. Maar doe dan ook wat aan de inkomenskant van de sociale advocatuur. Aan de kostenkant loopt het alleen maar op, maar het inkomen is al jaren nagenoeg hetzelfde.’

Van Es vervolgt: ‘Daarnaast denk ik dat de overheid niet in de gaten heeft hoe je als sociaal advocaat met klanten omgaat. Dat je afspraken maakt over de eigen bijdrage omdat het anders niet lukt. Dat je goede contacten onderhoudt met welzijnsorganisatie en maatschappelijk werkers. In de sociale advocatuur kom je mensen van allerlei slag tegen. Mensen die de taal niet spreken, of misschien een geestelijke beperking hebben

en willen scheiden, dat vergt de nodige tijd en aandacht die je er natuurlijk in steekt.’

Nog grotere leegloop dreigt

De sociale advocatuur is ondertussen al ernstig aan het vergrijzen. Van Nispen: ‘Er is nu al een enorme leegloop. Een nog veel grotere leegloop dreigt. Dat blijkt ook uit de enquête die we een tijdje terug onder sociaal advocaten hebben gehouden. Als er nu niet snel wordt geïnvesteerd in fatsoenlijke vergoedingen en eerlijke tarieven, dan zijn we een heel mooi stelsel aan het weggooien. Met alle problemen van dien.’

Lang was Van Nispen een roepende in de woestijn. Volgens hem is er in de politiek zowel sprake geweest van verwaarlozing als van onwil op dit thema. In de afgelopen jaren is daar verandering in gekomen: ‘Als partij hebben we echt wel wat in gang gezet. Dit deden we samen met de advocaten. Het begon met de onrust en protesten onder de advocaten, die in toga zijn gaan demonstreren en die wij van begin af aan hebben gesteund. Vervolgens hebben we een heel grote enquête gehouden, die breed is uitgemeten in de media. Die wordt nu als

een bron gebruikt voor heel publicaties over dit onderwerp. Dus de herrie, de onrust, de protesten, daar hebben we als partij echt wel een belangrijke rol in gespeeld door samen met de advocaten op te trekken en op alle mogelijke manieren lawaai te maken.’

Ondertussen zou je verwachten dat de minister voor Rechtsbescherming het in het kabinet opneemt voor de sociale advocatuur. Van Es heeft daar een ander beeld bij: ‘Minister Dekker houdt al heel lang die boot af. Die zegt dat het allemaal niet nodig is, met argumenten dat hij de sociale advocatuur voldoende bedient en dat de toegang tot het recht gewaarborgd is. Dat er weliswaar mensen mee ophouden maar dat die er ook weer bijkomen. Dat klopt gewoon niet. Gelet op de discussies in de Tweede Kamer heb ik nu wel de indruk dat er eindelijk verandering aan zit te komen. Ik verwacht niet dat de vergoedingen en de beloningen in de richting komen van de salarissen van rechters en officieren van justitie, maar kostendekkende vergoedingen zijn wel het minste wat je mag verwachten.’

Van Nispen is blij dat de problemen in de sociale advocatuur worden besproken en dat de advocaten en de SP voor wat betreft de vergoedingen nu eindelijk de wind in de rug hebben: ‘Die aandacht zorgt ervoor dat het heel nadrukkelijk op de agenda is komen te staan. Dat kwam ook wel door de toeslagen-affaire. Daardoor kwamen wat dingen samen, waardoor moties in de Tweede Kamer op dit onderwerp zijn aangenomen. Ook een SP-motie die zegt dat de volgende regering nu echt moet gaan investeren in de vergoedingen voor sociaal advocaten. Dat is echt een doorbraak, maar je kunt het natuurlijk pas vieren als het geld ook daadwerkelijk in het regeerakkoord is vrijgemaakt.’ •

tekst Xander Topma
foto's Sjoerd Banga

foto Hilco Koke

2001

> LILIAN MARIJNISSEN: 'LEER VAN DE MISLUKTE PERMANENTE OORLOGEN'

In een scherpe opinie kraakt SP-leider Lilian Marijnissen het Nederlandse gestuntel bij de terugtrekking uit Afghanistan. Maar zij plaatst het in een breder perspectief: "De SP heeft, als enige in 2001, de oorlog in Afghanistan niet gesteund. Omdat wij toen al niet geloofden dat je door militair geweld, het bombarderen van een van de armste landen ter wereld, democratie kunt brengen."

"Verantwoordelijkheid voor de mislukte, zinloze en bovendien verloren oorlog wordt niet genomen. Nederland zal moeten leren van de mislukte permanente oorlogen."

Lees hier de hele opinie: sp.nl/poorlog

> SP-SUCCES: PASPOORTEN VOOR PARDONNERS

foto gemaakt door een voorbijganger

Jasper van Dijk en Yosef Tekeste-Yemane vieren dat Yosef eindelijk een paspoort krijgt.

Dat was toch al geregeld – zal de Tribune-lezer met een goed geheugen denken. Klopt. In januari kreeg SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk het al voor elkaar. De asielzoekers die onder het 'generaal pardon' vielen omdat de procedure véél te lang had geduurd,

zouden niet alleen een verblijfsvergunning krijgen maar ook een paspoort. De inmiddels vermoorde misdaadjournalist Peter R. De Vries bracht Van Dijk in contact met 'pardonner' Yosef Tekeste-Yemane. Die legde uit dat hij zonder paspoort niet echt kon meedoen in de samenleving.

foto archief SP

> WAARNEMEND BURGEMEESTER

Renske Helmer-Englebert, voorheen SP-raadslid en wethouder in Nijmegen, is sinds 16 augustus waarnemend burgemeester van de Gelderse gemeente Voorst.

> PARKEERPETITIE

In Horst aan de Maas komt de SP in actie met bewoners van de Nieuwstraat. Daar waren al parkeerproblemen, omdat een nabijgelegen drukbezocht cultureel centrum zorgt voor overloop in de buurt. En nu was er ineens een laadpaal, waarbij twee parkeerplaatsen gereserveerd zijn voor elektrische auto's. Dat was de druppel. Een petitie moet de parkeerproblemen onder de aandacht brengen. Voorzitter van de lokale SP, Paul Geurts, vindt het een goede zaak dat de gemeente probeert de uitstoot van uitlaatgassen te beperken, maar: 'Het beleid moet ook niet selectief mensen raken. Iemand die een elektrische auto kan betalen, heeft er voordeel van. Maar huishoudens die twee auto's hebben – omdat twee personen bijvoorbeeld ieder een baan hebben die alleen per auto bereikbaar is – worden dan de dupe van dat beleid.' Dat ondergraaft juist het draagvlak voor groen beleid. De petitie roept op om wat aan het parkeerprobleem te doen en om voortaan met de bewoners te overleggen.

Lang verhaal kort: motie destijds aangenomen. Maar de regering voerde die eerst niet uit, vervolgens (na nog een motie) halfslachtig. Maar nu is er goed nieuws: eindelijk kunnen alle pardonners een paspoort aanvragen. Een SP-succes in stapjes.

> ONTDEUKING

Gebroken nekwrvels na een ongelukkige duik in de Otheense Kreek – Terneuzenaar Bilel Besbes (rechts op de foto) kwam in het ziekenhuis terecht en wilde voorkomen dat anderen hetzelfde overkwam. Met hulp van de SP Terneuzen kwam de Zeeuw aan het woord in de gemeenteraad. Tot veler verbazing stemde die raad tégen het SP-voorstel om waarschuwborden te plaatsen. Maar na een extra gesprek en wat media-aandacht ging de wethouder toch overstag. Er komen niet-duikenborden. Besbes is nog niet helemaal de oude, maar wel blij met dit succesvolle een-tweetje met de lokale SP.

> SPOT OP POP

Dankzij de popnota van SP-Kamerlid Peter Kwint is het in de Tweede Kamer eindelijk weer eens gegaan over de popsector. Kwint: 'Podia staan onder druk en het geld komt te vaak niet terecht bij degene die de muziek maakt. Dat moet beter.' Naar aanleiding van de popnota gaat het Rijk met gemeenten en provincies kijken wat er gedaan kan worden voor een gezond popklimaat. Ook wordt er gekeken naar uitbreiding van regelingen waardoor kinderen op muziekles kunnen. En er wordt onderzocht of een heffing op audiostreams de positie van artiesten verbetert.

sp.nl/naarvore

> TEGELBOETE GEWIPT

Het kwam twee Tribunes geleden al langs: tegelwippen. Oftewel het vergroenen van stoepen door een paar tegels te verwijderen en de ruimte te beplanten. Gezellig voor de buurt, goed voor de waterhuishouding in de stad, gezonder; voordelen zat. Maar in Veenendaal moesten bewoners ineens voor het verwijderen van de tegels betalen – tot wel 145 euro. SP'er Sietse van der Bij trok aan de bel bij de wethouder. Die moest toegeven dat dit niet de bedoeling was. Nu is het andersom: als Veenendalers bij een lokaal tuincentrum stoeptegels inleveren, krijgen ze vier kleine plantjes of één grote plant mee terug. En voor mensen die de tegels niet kunnen afvoeren, schiet een lokale zorginstelling te hulp met een bakfiets.

> TOLVRIJ

Dankzij de SP heeft de Tweede Kamer besloten zo snel mogelijk te stoppen met de tolheffing in de Westerscheldetunnel in Zeeland. Die was al jarenlang een doorn in het oog van de bewoners en al evenzovele jaren een reden voor lokale SP'ers om in actie te komen. SP-Kamerlid Mahir Alkaya diende het aangenomen voorstel in: 'Een tolvrije tunnel is van groot belang voor de inwoners van Zeeland. Dat de Tweede Kamer dit belang nu ook erkent is goed nieuws voor de regio.' Wie gaat dat betalen? Daar heeft Alkaya nog wel een idee voor: stop met dure infrastructuurprojecten waar net zo veel weerstand tegen is: 'Als SP zouden we bijvoorbeeld graag zien dat de omstreden verbreding van de A27 bij Amelisweerd wordt geschrapt.'

foto: staatskudde.nl

> DAAR BUITEN LOOPT EEN SCHAAP

De SP in Oldambt komt in actie voor de schapen in Winschoten. Tien jaar geleden werd op voorstel van de SP een deel van het groenonderhoud overgenomen door een kudde schapen. Goedkoper en beter voor het milieu dan machines. Nu de gemeente blaas over het wegbezuinigen van de kudde, start de SP een petitie om te eisen dat de wollige ambtenaren hun werk kunnen blijven doen.

> VERLAAG DE ENERGIEREKENING

Er gaan 'groene' subsidies naar de rijksten en de meest vervuilende bedrijven. Maar gewone huishoudens worden geconfronteerd met de rekening: per 1 juli is voor velen de energierekening flink gestegen. De SP wil klimaatrechtvaardigheid: isoleer huizen, leg zonnepanelen op daken en deel de rekening eerlijk. Zo werkt klimaatbeleid echt en is het geen smoes om de verschillen wéér groter te maken. De SP roept mensen om om de actie 'Verlaag de energierekening' te steunen. Want rechtvaardigheid – dus ook klimaatrechtvaardigheid – komt niet vanzelf!

Steun hier:

doemee.sp.nl/energierekening

> DEN HAAG: BIJSTANDGIFTENREGELS BETER

Dankzij de SP in Den Haag is voor bijstandsgerechtigden voortaan duidelijk hoeveel geld zij per jaar aan giften kunnen ontvangen zonder dat dit invloed heeft op hun uitkering. Duidelijkheid dus voor Haagse bijstandsgerechtigden. SP-fractievoorzitter Lesley Arp: 'Het beboeten van bijstandsgerechtigden die iets toegestopt krijgen is het gevolg van de doorgeslagen controledrang die is ontstaan sinds de invoering van de Participatiewet. Wat de SP betreft mag er voor dit soort hardvochtig beleid geen plaats zijn in onze stad.' De SP vindt het beschamend dat bijstandsgerechtigden in Nederland liefdadigheid nodig hebben om rond te komen. Daarom pleit de SP ervoor om zowel de bijstand als het minimumloon te verhogen.

> DOESBURGS EXTRAATJE VOOR KINDEREN IN ARMOEDE

Een cadeaubon om voor zichzelf iets te kopen in een lokaal warenhuis. Dankzij de SP in Doesburg is dit eenmalige extraatje voor kinderen uitgedeeld bij de voedselbank. Want in gezinnen in armoede is maar zelden geld over voor iets leuks, ook niet in de vakantie. Waardevol voor de kinderen, maar

volgens SP-gemeenteraadslid Nicole Hammink niet genoeg: 'Het is niet mogelijk om nog verder te bezuinigen op armoedebestrijding en minimabeleid. Het aantal mensen in armoede neemt toe en hun positie wordt uitzichtlozer.'

> BRUNSSUM VEILIGER

Soms is een voorstel indienen genoeg. Omwonenden van een rotonde in Brunssum vonden de rotonde gevaarlijk; met een andere voorrangregels zou de situatie veel veiliger worden. Tijdens vergaderingen in de wijk werd erom gevraagd, de gemeente deed toezeggingen, maar er gebeurde maar niets – behalve ongevallen op de rotonde. Dan is het toch handig dat de SP in de gemeenteraad zit. Want die luisteren wél. Een

voorstel indienen vlak voor de vakantie; raad stemt voor; in 2022 wordt het geregeld.

**OPENSTELLING OP KOOPAVONDEN
EN ZONDAGEN
NIET LANGER VERPLICHT**

**HET SUCCESVOLLE VERZET
VAN FIETSENMAKER OEST**

Opluchting bij kleine middenstanders vanwege een onlangs aangenomen wijziging van de Winkeltijdenwet. Nu kunnen zij niet meer worden gedwongen mee te doen met koopzondagen en wekelijkse koopavonden. Groninger Peter Oest gaf vijf jaar geleden een flinke slinger aan de discussie. Hij houdt zijn rijwielhandel al sinds 2018 op donderdagavond en zondag dicht.

PETER OEST (52) drukte zijn wiel als eerste over de finishlijn, na een slepend juridisch gevecht met de Vereniging van Eigenaren (VvE) van winkelcentrum Paddepoel. VvE-voorzitter Paul Beeres had het nakijken en stapte op. Nog altijd is de joviale rijwielhandelaar en fietsenmaker blij met zijn overwinning; al heeft de rechtsgang hem uiteindelijk wel een halve ton gekost aan rekeningen van de advocaat.

Ondanks het risico van een boete van 5000 euro voor elke zondag dat Paddepoel Fietsen dicht bleef, gaf hij geen krimp. Ten langen leste stuurde de rechtbank met succes aan op een schikking. Het inmiddels tot 60.000 euro opgelopen boetebedrag werd kwijtgescholden, Peter ontving een reeds betaalde sanctie van 6000 euro terug en incasseerde een schadevergoeding van 4000 euro. Wel is hij verplicht om, ook al is hij geen lid van de

trouwens, hoeveel kassa's zijn er tegenwoordig nog bezet? De zelfscan rukt op.'

Paddepoel Fietsen is een keurige rijwielzaak met alle grote merken in huis. Een moderne werkplaats en, gesitueerd aan de buitenkant van het gelijknamige winkelcentrum, gemakkelijk bereikbaar. Peter Oest runt de zaak samen met zijn compagnon Martin Haijkens. 'Die ving alles op toen ik met die rechtszaak en de nasleep daarvan bezig was.' Het tweemanschap heeft één vaste medewerker in dienst.

Het winkelcentrum Paddepoel trekt al decennialang niet alleen klanten uit de directe omgeving, maar uit de hele stad en omstreken. Het complex werd net als de wijk met dezelfde naam eind jaren zestig van de vorige eeuw gebouwd. Het was aanvankelijk onoverdekt en kreeg in 1991 een overkapping. Dertig jaar nadien telt het tachtig winkels. In het hart van Groningen bestond onder de middenstand destijds grote weerstand tegen de komst van winkelcentrum Paddepoel, vanwege de verwachte concurrentie.

Nog altijd oefent het wijkwinkelcentrum aantrekkingskracht uit op de regio. Peter Oest zul je niet horen klagen over zijn stek. Maar hij voelt zich niet meer verbonden met de VvE en rekent lang niet alle medewinkeliers tot zijn vrienden. Dat hij 3400 euro per drie maanden kwijt is aan contributie zonder lid van de 'club' te zijn, heeft hij inmiddels geaccepteerd. Wat staat er tegenover dat toch best substantiële bedrag? Ze houden de boel fris en schoon, verder laat de VvE hem overal buiten. Geen post, geen e-mails, geen gezamenlijke acties, het zij zo.

Peter Oest woont zelf niet in Paddepoel, de wijk die in de jaren zestig en zeventig uit de grond is gestampt, met onevenredig veel eengezinswoningen en galerijflats. Een deel daarvan is inmiddels gesloopt om plaats te maken voor koophuizen. Hoogezand is zijn woonplaats, waar hij na 'de geweldige klik met Jimmy Dijk' actief lid is geworden van

Ondanks het risico van een boete van 5000 euro voor elke zondag dat Paddepoel Fietsen dicht bleef, gaf Peter Oest geen krimp

Hij is een man van principes en hield daarom de rug recht, toen de winkeliersvereniging hem in 2016 onder druk zette. Peter Oest zegde zijn lidmaatschap op en ging de strijd aan. Eerst alleen, later gesteund door collega's van een bloemisterij en een herenmodezaak die in hetzelfde schuitje zaten. Openstelling op zondag zou hen alleen maar geld kosten.

De bal begon pas echt goed te rollen toen ook fractievoorzitter Jimmy Dijk van de SP in de stad Groningen zich er mee bemoeide. De inzet van de SP genereerde de nodige publiciteit en politieke aandacht. Bovendien kreeg Peter Oest de sympathie van het winkelend publiek, dat heel goed snapt hoe moeilijk het voor een zelfstandige ondernemer met geen tot amper personeel is om buiten de gangbare openingstijden nog enig rendement te halen.

VvE, per kwartaal 3400 euro contributie te betalen. Dat zit hem nog steeds niet lekker, maar hij neemt het maar voor lief.

'Het zwaarst weegt nog steeds het schrapen van de verplichting om op koopavond en 's zondags open te zijn. Ik vind het geweldig dat door de nieuwe wetswijziging voortaan geen enkele winkelier in Nederland tegen zijn eigen zin open moet gaan. Het is prima dat de Winkeltijdenwet openstelling op zondag mogelijk maakt, maar van dwang kan geen sprake zijn. Overigens zie ik om me heen en ook in andere plaatsen dat steeds meer kleine winkels op zondag de deuren gesloten houden. Alleen voor de supermarkten en grote ketens is zondagsopening rendabel, maar dat is logisch. Een jongen of meisje achter de kassa bij Albert Heijn of de Jumbo kost een fractie van de opgeleide monteur die voor mij werkt. En

Ze houden de boel fris en schoon, verder laat de VvE hem overal buiten

de SP-afdeling Midden-Groningen.

‘Er is een band ontstaan. Tussen Jimmy en mij en tussen mij en de SP. Die partij past helemaal bij mij en heus niet alleen omdat ik zo fantastisch geholpen ben. De SP steekt vol overtuiging haar nek uit voor het midden- en kleinbedrijf. Ook andere politieke partijen hier in Groningen waren geïnteresseerd in de kwestie van de zondagopenstelling in Paddepoel, maar de SP pakte echt door en liet niet meer los.’

Peter Oest beschouwt de aanpassing van de Winkeltijdenwet als een vorm van erkenning. Zoals hij ook nog altijd geroerd is door de steun van zijn klanten, van wie een aantal zelfs geld doneerde zodat hij de boetes kon betalen. ‘Winkelcentrum Paddepoel is in handen van zes, zeven vastgoedbeheerders en daarnaast zijn er nog enkele winkeliers, onder wie ik, die zelf eigenaar zijn van hun pand en over alles zelf kunnen beslissen. Wij zijn onafhankelijk en willen dat graag zo houden. Ik kreeg destijds positieve reacties uit alle delen van het land, zeker ook van de Biblebelt. Daar zitten ze om andere redenen niet te wachten op winkelen op zondag. Zo zie je maar hoe partijen, hoe uiteenlopend ze ook zijn, soms dicht bij elkaar kunnen komen.’

Dat het goed gaat met de handel in fietsen zal Peter Oest niet ontkennen. De komst van de elektrische fiets bleek een zegen. Al maakt die het beroep van de fietsenmaker er niet gemakkelijker op. Er was een fikse bijscholing voor nodig om de hausse aan rijwielen met een motortje en de bijbehorende service het hoofd te kunnen bieden. ‘Het vak is een stuk ingewikkelder geworden’, stelt Peter vast. Dat hij en mede-eigenaar Martin op zoek zijn naar een tweede monteur spreekt boekdelen. Maar: ‘Vind er maar eens eentje die niet alleen een band kan plakken of een ketting erop kan leggen, maar ook alles weet van elektronica, accu’s en allerlei accessoires.’ Zelf kreeg hij het vak onder de knie na een praktijkopleiding. Hij was eerst werkzaam bij een fietsenzaak, daarna in een vouw-

fietsfabriek in Veendam. Om vervolgens in Paddepoel neer te strijken, waar hij eerst medewerker was tot hij in 1999 de zaak over kon nemen. Negen jaar later kwam Martin erbij. Ondanks de drukte in de rijwielsector weet Peter tijd vrij te maken voor de SP. Bijvoorbeeld om rijdend in een oude Fiat met geluidsinstallatie hartstochtelijk campagne te voeren. Fietsen doet hij ook wel eens, ‘t liefst met zijn hond, een border collie, op zijn Vrije Zondag.

Elektrisch of unplugged?

‘Dat hangt er vanaf hoe sterk de tegenwind is.’ •

tekst Robin Bruinsma
foto's Maurits Gemmink

**JEUGDPSYCHIATERS PLEITEN VOOR
TERUGDRAAIEN DECENTRALISATIE**

‘MIJN VAK GAAT NAAR DE BLIKSEM’

Haal de specialistische jeugd-ggz weg bij de gemeentes! Die dringende oproep deed de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie onlangs in een brandbrief aan de Tweede Kamer. Kinderpsychiater Menno Oosterhoff zag de ellende al jaren aankomen en is een petitie gestart om de decentralisatie terug te draaien, want: ‘Dit is zo’n evident misbaksel.’

‘Ze hebben geen enkel benul van wat psychische aandoeningen en jeugd-ggz inhouden’

informatievoorziening en lotgenotencontact rondom dwangstoornissen dat hij in 2014 oprichtte. Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan en hij is toch weer een petitie gestart: ‘Ik kon het niet laten. Misschien is er momentum met het volgende kabinet, voordat het te laat is. De transitie is zo’n evident misbaksel. Er is niemand die nog zegt dat dit allemaal een fantastische operatie is geweest.’

Hij doelt op het overhevelen van de kinderen jeugdpsychiatrie naar de gemeentes. Met de invoering van de Jeugdwet in 2014 is alle zorg voor jeugd gedecentraliseerd en vermarkt. Oftewel: allerlei problemen van kinderen en jongeren moeten door gemeentes opgepakt worden, met hulp van commerciële aanbieders van zorg en zorginstellingen die zich steeds commerciëler moeten gedragen. Een van de meest complexe onderdelen van wat nu allemaal onder ‘jeugdhulp’ valt, is de jeugd-geestelijke gezondheidszorg, de jeugd-ggz. Tot grote schrik van jeugdpsychiaters ging deze zeer gespecialiseerde zorg mee in de decentralisatie.

› Dat hadden jullie niet aan zien komen?

‘We dachten: dit gaan ze echt niet doen. Ik ben dokter, geen politicus. Er waren al eerder plannen geweest – en van tafel geveegd – om de jeugdzorg met de jeugd-ggz op één hoop te gooien. Jeugdzorg was al een verzamelnaam, daar werd een heel scala aan algemene vormen van jeugdhulp mee aangeduid, zoals straathoekwerkers. Maar de specialistische zorg, de jeugd-ggz waar wij ons als kinder- en jeugdpsychiaters mee bezighouden, hoorde daar niet bij. Die werd ook op een andere manier gefinancierd, namelijk door de zorgverzekeraars, terwijl de jeugdzorg door de provincies werd vergoed. Er heerste ontevredenheid over het functioneren van de jeugdzorg, maar de jeugd-ggz in Nederland deed het behoorlijk goed. Ook internationaal gezien. Er was dus helemaal geen reden om de jeugd-ggz uit de gezondheidszorg te halen, waar we horen. Dat het menens werd, kreeg ik pas door in

februari 2013. Toen las ik een stuk van GGZ Nederland en die gaven het al min of meer op. Ik dacht: dit is toch niet waar? In elk geval moeten we dan toch moord en brand geschreeuwd hebben?!’

› De wet was al aangenomen in de Tweede Kamer toen?

‘Nee, het zat al wel in het regeerakkoord. Toen startte ik met een aantal mensen een petitie. Daar ben ik een jaar heel druk mee geweest. Uiteindelijk heeft het niet geholpen, ondanks dat men in de Eerste Kamer zei: zo’n krachtige lobby hebben we nog nooit gehad. Ik heb de SP in die tijd overigens als heel erg prettig en steunend ervaren. Renske Leijten en Nine Kooiman waren heel actief en daar had je echt wat aan. De SP was tegen en we hebben Groen-Links overtuigd om in de Eerste Kamer ook tegen te stemmen.’

› Hoe verklaar je de keuze van de meerderheid van de partijen?

‘Ze hebben geen enkel benul van wat psychische aandoeningen en jeugd-ggz inhouden! Nul komma nul. Zo’n mevrouw Jorritsma van de VVD kraaide: we sturen ze niet naar de dokter maar naar de sportclub. Nou, dat moet je eens zeggen van een kind met suikerziekte. Het is me sowieso opgevallen dat politici heel vaak hun kennis baseren op n=1 (een enkel voorbeeld, –red.). Zo van: ik heb een neefje en die deed het heel goed dankzij sport.’

› Dat gaat voorbij aan de ernst van psychische aandoeningen?

‘Ja. Er is een misvatting over wat psychische aandoeningen zijn en dat speelt een rol in de discussie over jeugdhulp. Ik werk aan een tweede boek, daarin leg ik uit waarom het woord psychische aandoeningen zo fnuikend is. Want de aandoening is helemaal niet psychisch.’

› Waarom heet het dan zo?

‘De klachten spelen zich af op het terrein van het psychisch functioneren. Maar de aandoening is net zo organisch als een

‘Ik ben al vanaf 1989 werkzaam in de kinder- en jeugdpsychiatrie, was hoofd van het universitair centrum voor kinderpsychiatrie in Groningen. Ik heb daar de opkomst mee-gemaakt van de moderne kinder- en jeugdpsychiatrie, vanaf de jaren negentig.’ Menno Oosterhoff is kinder- en jeugdpsychiater en auteur van het met de Antonie Kamerlingprijs bekroonde boek over leven met dwangstoornissen *Vals Alarm*. Hij voerde jarenlang actie tegen de afbraak van zijn vak. Recent gepensioneerd was hij vastbesloten zich minder met politiek bezig te houden. Veel meer plezier beleeft hij namelijk aan activiteiten als het verder uitbouwen van het OCD-netwerk, het kenniscentrum voor

‘Hoe vaak mij al niet gevraagd is: gut, hebben kinderen al een psychiater nodig?’

lichamelijke aandoening en heeft te maken met ons brein. Daar hebben psychologische factoren wel invloed op – maar dat hebben ze bijvoorbeeld ook op hoofdpijn. Het bijvoeglijk naamwoord psychisch wordt op een aparte manier gebruikt. Kijk, als je zegt: ‘een rode appel’, dan is de appel rood. Maar als je het hebt over een blijde boodschap dan is de boodschap niet blij, maar gaat het over een blij onderwerp. Zo is het ook met ‘psychisch’. De klachten gaan wel over het functioneren op psychisch vlak, maar de aandoening zelf is niet psychisch. De term suggereert ten onrechte een soort ijheid en veranderbaarheid; als de maatschappij maar ideaal is dan komt alles wel goed.’

› En bij kinderen?

‘Hoe vaak mij al niet gevraagd is: gut, hebben kinderen al een psychiater nodig? Zoiets zullen kinderartsen nooit horen. Want dat kinderen lichamelijk ziek kunnen worden, vinden we de normaalste zaak van de wereld. Maar psychisch ziek? Mensen denken vaak dat het met piekeren en zorgen te maken heeft, en: dat doen kinderen toch helemaal niet? Terwijl de meeste psychische aandoeningen beginnen vóór het achttiende jaar. Helaas ontziet de natuur of de schepping kinderen niet – niet bij lichamelijke klachten en ook niet bij psychische klachten.’

› Wat waren destijds de argumenten voor de decentralisatie?

‘Dat het allemaal veel efficiënter en goedkoper kon; dichterbij de burger. Het zou ‘demedicaliseren’, ‘ontzorgen’ en ‘normaliseren’. Het woord ‘ontzorgen’ alleen al is reden om mensen een lijfstraf te geven, wat een verschrikkelijk woord. Maar het suggereerde dus eigenlijk gewoon dat het allemaal wel goed komt als je nou maar ophield met te veel medicaliseren en alles een aandoening noemen.’

› Wat waren – en zijn – jullie argumenten tegen de decentralisering?

‘Nou, ten eerste vinden we het dus een totale miskennis van psychische aandoeningen. Ten tweede vinden wij het een logistiek drama om het door de honderden gemeentes te laten regelen. Een gemeente heeft niet de schaalgrootte om goede gezondheidszorg te regelen voor kinderen met psychische aandoeningen – je laat de kindergeneeskunde ook niet door de gemeentes uitvoeren. Elke gemeente heeft nu z’n eigen systematiekje, dat brengt een enorme bureaucratie met zich mee. Verder het punt van de privacy en het gevaar dat gemeentes op de stoel van de behandelaars gaan zitten. En we vreesden de teloorgang van specialistische kennis. Dat is helaas ook gebeurd. Je ziet een leegloop onder

kinderpsychiaters – voor vrijgevestigden is het gewoon niet meer te doen en ook de opleiding is minder in trek. Mijn vak gaat naar de bliksem.’

› Waarom is het voor vrijgevestigden niet meer te doen?

‘Gemeentes hebben niet de kennis en kunde om specialistische zorg in te kopen. Het gaat dan bijvoorbeeld via aanbesteding, wat dan vaak weer wordt uitbesteed. Zo zag ik eens een site waar de aanbesteding voor jeugdhulp tussen die van ‘duizend kozijnstellingen plaatsen’ en ‘een stuk weg aanleggen’ stond. Daar moest je dan op inschrijven. De gemeente koos één aanbieder, de goedkoopste, voor het totale zorgpakket. Je krijgt rare, ingewikkelde constructies, met adviesbureaus en coaches van buitenaf, waarbij die ene aanbieder weer allerlei onderaannemers inhuurt, onder de marktprijs. Tel daarbij op dat het enorm tijdrovend is om er wijs uit te worden en een zelfstandig werkende kinderpsychiater denkt: bekijk het maar, ik heb wel wat anders te doen.’

› En hoe is dat voor instellingen?

‘Die hebben extra mensen moeten aanstellen om door de bomen het bos te zien, met al die verschillende gemeentes. We hebben allemaal, vrijgevestigden en instellingen, het probleem dat de continuïteit heel onduide-

lijk is omdat je steeds moet inschrijven op opdrachten. Dat maakt het ook weer moeilijk om personeel vast in dienst te nemen en te investeren in kwaliteitsontwikkeling. En omdat bij gemeentes kennis ontbreekt om kwaliteit in te schatten, krijg je dat als er iemand met een flitsend adhd-programma komt met mooie folders, de inkoper al gauw denkt: oh da's leuk, nou dan koop ik dat in. Dan winnen de zorgcowboys, niet die vrijgevestigde psychiaters en instellingen die échte kwaliteit leveren. Waar honing is, komen mieren.'

› Wat betekent dat voor patiënten?

'Er is met die decentralisatie en die marktwerking een stelsel gecreëerd dat het uiterst aantrekkelijk maakt je te richten op lichte, makkelijk te behandelen problematiek. Want dat is goedkoop en levert hoge succescores en klanttevredenheid op – dat wordt dan verward met kwaliteit. Daardoor is de zorg voor mensen met ernstige psychiatrische problematiek slechter geworden, met ook nog eens enorme wachtlijsten omdat er niet in geïnvesteerd is en de mensen niet meer te krijgen zijn. Het probleem van continuïteit dat ik net noemde, maakt het ook bijna onmogelijk om vernieuwing door te voeren.'

› Kun je daar een voorbeeld van geven?

'Nou, wij doen bijvoorbeeld intensieve thuisbehandeling bij kinderen met een dwangstoornis. Dat is echt een interessante nieuwe tussenvorm, tussen volledige opname en iemand maar één keer per week zien. Nou, de gemeente wilde dat niet betalen, met als gevolg dat als het vastloopt, het alsnog een klinische opname wordt en vele malen duurder is.'

› De gemeente bemoeit zich met het proces?

'De gemeente heeft als betaler veel meer invloed op het hele proces dan de zorgverzekeraars. Als je ziet wat je allemaal in moet vullen om een behandeling voor iemand vergoed te krijgen, onvoorstelbaar. Als een patiënt zegt: ik wil niet dat mijn zorgverzekeraar weet wat de diagnose is, dan kan dat. Daar kan je een verklaring voor invullen. Nou, bij de gemeente willen ze niet alleen de diagnose weten, daar gaan ze ook echt mee beoordelen of dit nou allemaal wel nodig is. Dus wat wij vreesden: het verlies van privacy, maar ook het op de stoel van de behandelaar gaan zitten, dat gebeurt nou al in overvloed. Dat ik terugverlang naar de zorgverzekeraar zegt héél veel; want ik ben geen fan van zorgverzekeraars en ik vind marktwerking

voor de ggz ook een drama. Zorg is geen product en ik vind het niet thuishoren bij de markt. Maar ook niet bij de gemeentes. De zorgverzekeraar bemoeide zich zelden met de indicatiestelling en dergelijke. De gemeentes hebben wijkteams opgericht. Die moeten dan die screening aan de voordeur doen en de indicatie stellen. Of ze dat goed kunnen is de vraag.'

'Kinderpsychiatrie gaat over ernstig ontwrichtende aandoeningen; dat is geen kattenpis, dat is een drama'

› Want?

'Het was bij de oprichting onduidelijk wat de opleidingseisen zijn voor de mensen die intakes doen. Ik heb dat zelf aan den lijve mogen ervaren. Mijn pleegzoon ging op een gegeven moment forse gedragsproblemen vertonen. Ik wist precies waar ik hem wilde hebben: bij begeleid kamer-bewonen. Maar daarvoor moest ik dus naar het wijkteam. Er kwam een mevrouw de intake doen die haar leven lang verpleegkundige was geweest bij een consultatiebureau. Zij vond het beter dat hij eerst gesprekken kreeg. Nou, mijn zoon heeft nul interesse in praten maar ik dacht: ik laat het me allemaal maar aanleunen want anders ben ik de dwarsliggende psychiater. Uiteindelijk is het toch zo gelopen als ik het wilde, maar dat komt omdat ik weet hoe het werkt. Ik heb zeker voorbeelden gezien van kinderen die veel te lang bleven hangen in wijkteams en foute adviezen hadden gekregen voordat ze bij ons terecht konden. De know-how aan de voordeur is beslist niet gegarandeerd en soms onder de maat.'

› Kan dat de problemen erger maken?

'Hoe eerder je ergens bij bent, hoe beter dat is. Kinderpsychiatrie gaat over ernstig ontwrichtende aandoeningen. Dat is geen kattenpis, dat is een drama. Eetstoornissen bijvoorbeeld. Anorexia is een ernstige psychiatrische aandoening met een hoge sterftekans. Of denk aan autisme en dwangstoornissen. Daar moet je niet mee aanmodderen. Ik ben pas nog gebeld door ouders van een kind met ernstige smetvrees. Dat meisje zit

al een jaar thuis. Ze durft de deur niet uit, gaat dus ook niet meer naar school en ziet geen vriendinnen meer. Ze slaapt in een stoel want zelfs haar bed is in haar beleving besmet. Daar moet je als de donder mee aan de slag, want elke dag langer betekent dat ze nog meer in dat patroon komt vast te zitten. Vergelijk het maar gewoon met een kind dat ernstige astma heeft en het wijkteam zegt:

goh, we kunnen ook eens proberen of, weet ik veel, kaartspellen niet leuk voor je zijn.'

› Wat is je advies aan de partijen die een regering willen gaan vormen?

'Een beschaafd land heeft gewoon domweg de geestelijke zorg voor onze kinderen met psychische aandoeningen op orde. Met af en toe wat extra geld als doekje voor het bloeden kom je er niet, het stelsel deugt niet. Draai in elk geval de decentralisatie terug en vraag je eens af of de marktwerking überhaupt haar beloftes wel waarmaakt. Of het niet toch eens tijd is voor een debat daarover.'

› Wanneer verschijnt je volgende boek?

'In november waarschijnlijk. Ik twijfel nog over de titel; tussen *Je ziet anders niks aan je* en *Ik zie anders niks aan je*. Wat vinden jullie beter?

› Ik zie anders niks aan je.

'Oké, nou dan houden we het daarbij. De ondertitel wordt: *Psychische aandoeningen en het brein.*' •

tekst Daniël de Jongh en Diederik Olders
foto's Hanna Radstake

De petitie: sp.nl/ZSo

De SP is bezig met een onderzoek onder jeugdhulpmedewerkers. Ben of ken je een jeugdhulpmedewerker?

sp.nl/jeugdonderzoek

LINKSVOOR **'HEE, HEN OOK!'**

Mel Marcik (45) is actief voor de SP Rotterdam: 'De partij die echt opkomt voor de mensen. Zoals in de toeslagenaffaire en op het gebied van wonen en armoede, zaken die in Rotterdam heel erg spelen.' Mel is non-binair: man noch vrouw. 'Ik voelde me nooit thuis bij die twee hokjes. Het was een opluchting toen ik ontdekte dat ik niet de enige ben. Het deed me ook echt goed toen BN'er Raven van Dorst bekendmaakte non-binair te zijn. Zo van: hee, hen ook!'

tekst Daniël de Jongh
foto Karen Veldkamp

› Hoelang ben je al SP-lid?

'Sinds de laatste verkiezingsavond. De eerste uitslagen waren zo bedrevend voor links: ik moest wat doen.'

› Wat doe je in het dagelijks leven?

'Ik werk in de logistiek, als planner in de binnenvaart. Heel intensief werk, het gaat dag en nacht door. Ik heb het altijd met plezier gedaan, maar na vijftien jaar ben ik nu op zoek naar iets anders. Het liefst in een creatieve of maatschappelijke sector.'

› Heb je hobby's?

'Heel veel. Zo teken ik graag en ben ik fan van Sparta en van Star Trek. Het geheim van Star Trek? Ze pakken maatschappelijke problemen op en de cast is heel divers. Ze scheppen gewoon een wereld zoals die zou moeten zijn.'

› Wat is je favoriete plek op de wereld?

'Portland, in de Amerikaanse staat Oregon. Een heel vrije stad, heel links ook, in een mooie groene omgeving. Er komen ook veel goede bands vandaan.'

› Van wat voor muziek hou je?

'Vooral van wat alternatievere bands. Punk en grunge. Ik heb in Amsterdam gewoond, omdat daar veel leuke concerten waren. Maar de culturele sector is zo uitgekleeft dat het voor kleinere bands niet meer rendabel is om in Europa te toeren. Amsterdam werd ook steeds meer een toeristenstad. Daarom ben ik teruggegaan naar Rotterdam, dat is en blijft toch mijn stad.'

› Raven van Dorst wil graag aangeduid worden met 'hen' en 'hun', in plaats van hij en hem of zij en haar. Jij ook?

'Ja, dat vind ik prima. Maar eigenlijk nog liever met die en diens. Niets principieels, hoor. Als geboren Rotterdammer ben ik gewoon niet zo goed in het verschil tussen hen en hun.' •

RODE DENKERS

DEEL 1 - KARL MARX

ELKE SUCCESSVOLLE ACTIE IS EEN KLEINE REVOLUTIE

Veel SP'ers zullen het wel herkennen, de reacties van mensen als we vertellen over onze grote idealen en fundamentele alternatieven. Dat ze het van harte met ons eens zijn, maar toch niet geloven dat het eerlijker en socialer kan. 'Omdat hier toch nooit iets verandert', of andere woorden van deze strekking. Terwijl het omgekeerde het geval is: nog nooit veranderde de wereld zo snel. De digitale revolutie, de klimaatverandering of de groeiende tweedeling, alles wordt razendsnel anders. Het is juist vreemd om onze toekomst over te laten aan anderen.

Denkers uit het verleden kunnen nooit antwoorden geven op de problemen van vandaag, daarvoor is elke tijd te anders. Iedere generatie moet opnieuw nadenken over hoe we onze idealen het beste in de praktijk kunnen brengen. Daarbij kunnen we echter wel leren van rode denkers uit het verleden. Niet omdat die de waarheden verkondigen waar we ons aan moeten houden, maar wel omdat ze ons inzicht bieden. Karl Marx is een grondlegger van het socialisme, beroemd door *Het communistisch manifest* (1848). Met hem trappen we daarom deze historische serie af.

Economen zijn slechte voorspellers. Kijk naar het CPB, dat jaar na jaar de economische ontwikkeling voorspelt, maar er iedere keer weer naast blijkt te zitten. Helaas deed Karl Marx dat niet veel beter: hij voorspelde het einde van het kapitalisme, maar dat economische systeem lijkt sterker dan ooit. De toegenomen rijkdom leidt ook tot een tweedeling tussen mensen, uitholling van de democratie en mogelijk zelfs vernietiging van de aarde. Voor SP'ers is het soms om moedeloos van te worden. Waarom pikken de mensen dit toch? Waarom komen zij niet in opstand?

Hier maakt Marx een analyse waar we nog van kunnen leren. Bijvoorbeeld als hij stelt dat de economische omstandigheden niet alleen de rijkdom verdelen, maar ook het

denken beïnvloeden. Of dat 'de geestelijke productie zich met de materiële vervormt', zoals hij het zegt in zijn manifest. De markteconomie doet een beroep op het individu, bevordert concurrentie tussen mensen en belooft het denken in winst op korte termijn. Voor gemeenschapszin, samenwerking tussen mensen en duurzame productie is op de markt weinig plaats. Marktwerking maakt mensen tot egoïsten.

Activisme is een goede manier om uit dit dilemma te komen. Natuurlijk denken mensen dat ze er alleen voor staan en nooit iets kunnen veranderen. Tot het moment dat we erin slagen om mensen te organiseren en samen veranderingen af te dwingen. Dan laten we zien dat er een alternatief is voor individualisme en dat solidariteit loont. En als mensen kleine acties winnen, waarom zouden ze dan geen grote dingen kunnen veranderen? Elke succesvolle actie is een kleine revolutie. Omdat mensen daarna nooit meer denken dat 'hier toch nooit iets verandert'. •

tekst Ronald van Raak
foto Diederik Olders

Schoonmakers voeren actie voor meer respect en een betere cao, 16 maart 2010 in Utrecht.

of stuur een brief naar Redactie Tribune •
Snouckaertlaan 70 • 3811 MB Amersfoort

Misdadige pushbacks

Rond Samos vinden ernstige mensenrechtenschendingen plaats. Vluchtelingen worden terug de zee op gejaagd, zelfs beschoten, of verdwijnen zomaar ineens. Dit is niet alleen illegaal, maar ook potentieel moorddadig. Steeds meer getuigenissen hebben tot nu toe niet geleid tot een gedegen onderzoek naar de beschuldigingen. Solidariteit wordt ook gecriminaliseerd. Hoe ver kun je als EU en deelnemende landen in je moraal zinken om mensen terug te sturen de zee op, te beschieten, wanneer men vanuit oorlogsgebieden een veilig heenkomen zoekt? Op Samos hebben protesten tegen deze pushbacks plaatsgevonden. Griekenland wordt, evenals andere EU-grensstaten zoals Kroatië, al lang beschuldigd van pushbacks (terugduwen -red.). Gerespecteerde mensenrechtenorganisaties hebben dossiers met opgetekende getuigenverklaringen dat telefoons tijdens dergelijke operaties in beslag zijn genomen. Bij gebrek aan bevestigend bewijs dat deze apparaten zouden kunnen leveren, zijn deze beschuldigingen echter grotendeels genegeerd.

Maar uit diverse constatering, nu ook door de EU-onderzoekscommissie o.l.v. Tineke Strik, blijkt dat Frontex in opdracht van de EU haar boekje ver te buiten gaat. Ik wil via de Tribune aandacht vragen voor deze stille tragedie die dagelijks plaatsvindt onder de 'democratische legitimiteit' van de Europese Unie. Wij kiezen al deze vertegenwoordigers die hun boekje te buiten gaan. Zij, de regeringsleiders, de Europese Commissie, het Europees Parlement, de landelijke regeringen als deelnemers aan de EU, de parlementsleden in alle landen van de EU. Men doet er niets aan. Zoals de titel van het boek van Linda Polman zegt: *Niemand wil ze hebben*. Dat was in 1938 met de Joden zo. Nu is dat hetzelfde met deze vluchtelingen aan de grenzen van EU: niemand wil ze hebben, het is een harde realiteit. We schieten ze af en laten ze gewoon verdwijnen. De vraag kan gesteld worden, wat is er nog humanitair aan de EU?

NIET IN MIJN NAAM #STOPPUSHBACKS

Wim Somers, Uden-Samos

DOORLOPENDE MACTHTIGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
adres : Snouckaertlaan 70
postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
kenmerk : machting (in te vullen door SP):
reden : betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____
adres + huisnr : _____
postcode : _____ woonplaats: _____
land : _____ geboortedatum: _____
email : _____
telefoon : _____ mobiel: _____
IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)*: _____
plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
handtekening : _____

Tribune september 2021

Stuur deze bon in een envelop zonder postzegel naar: SP - Ledenadministratie, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

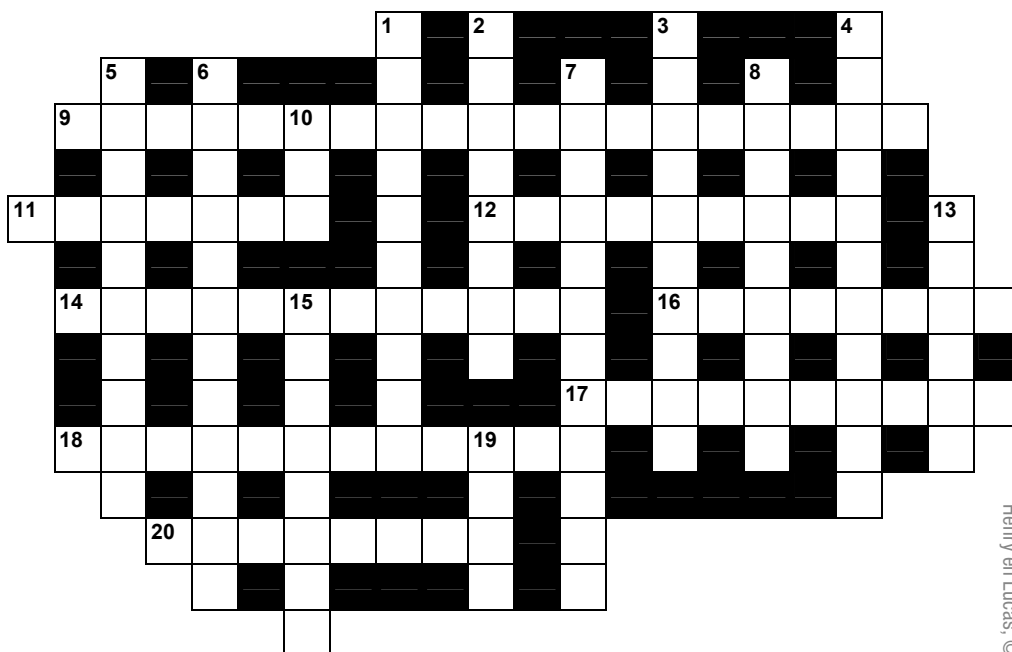
CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 9 De NS, maar dan zonder rails. (19)
- 11 Take one; Take two; Take three! van 'Naar het ziekenhuis'. (7)
- 12 Trofee van een rundveehouder. (9)
- 14 Zo ontstaat de opvatting over, alsmede het kunstwerk zelf. (12)
- 16 Verwaande vrouw, daar op het toilet. (8)
- 17 Familie van het cd-meubel en het platenrek. (10)
- 18 Behandelwijze voor wolf. (12)
- 20 Met het ouder worden komt de ... ongeldigheid? (8)

Verticaal

- 1 Onderdaan eet vlees noch vis. (10)
- 2 Digitale tegenhanger van de liefdesbrief. (8)
- 3 Raakt opgewonden van trappen in de ring. (10)
- 4 Vaart niet op gewone benzine. (11)
- 5 (geen) Ambtelijke notitie met eigen mening. (10)
- 6 Deze bovenste verdieping is noodzakelijkerwijs een zooi. (12)
- 7 Lang in en buiten de vitrine stilstaan leidt ook bij niet-dummies tot vaatvernauwing. (12)

Henry en Lucas, © FLW 2020

- 8 Knotsgekke, maar slapende amfibie. (9)
- 10 In het verleden vuil geworden linnengoed. (3)
- 13 Gaaf, die biologische rangorde! (6)
- 15 Tenue van judoka of karateka. (8)
- 19 Da's een scherp einde van de zin! (4)

CITATENRAADSEL

Opdracht: vul in de gele en rode vakjes horizontaal de achternamen in van de mensen van wie een citaat is weergegeven. Alle uitspraken hebben te maken met 'schilderen'. De oplossing (in de rode verticale balk) is een 18-letterige uitspraak. Een 'lange ij' (of 'y') is één letter/hokje; zo ook leestekens. Veel puzzelplezier.

1																		Welk schilderij in de National Gallery zou ik redden als er brand was? Die het dichtst bij de deur is natuurlijk.
2																		Schilderen en schrijven: takken van één boom, en die boom ben ik.
3																		Die schilder verdient geen lof, die niet even goed de duivel als een engel kan tekenen.
4																		De meeste mensen die zeggen van schilderkunst te houden, houden alleen maar van plaatjes kijken.
5																		Taal is het schilderen van onze ideeën.
6																		De schilder moet niet schilderen wat hij ziet, maar wat gezien zal worden.
7																		Telkens als ik een portret schilder, verlies ik een vriend.
8																		Maanlicht is beeldhouwkunst. Zonlicht is schilderen.
9																		Je leven zou wel erg leeg zijn als je nergens spijt van zou hebben.
10																		Vrijheid is een grote discipline.
11																		Schilderen kan net zulke krachten ontwikkelen als muziek bezit.
12																		...wat aan het prutsen met edelstenen en dingen in goudblad aan het schilderen.
13																		Hoe goden en geesten eruitzien weet men niet, niemand heeft hen gezien daarom zijn ze makkelijk te schilderen.
14																		Ik schilder niet wat ik zie; ik schilder wat ik denk.
15																		Elk schilderij bestaat uit twee schilderijen: het schilderij wat je ziet en het schilderij wat je je herinnert.
16																		We maken geen fouten, we hebben alleen fijne ongelukjes.
17																		Wie zulk een dichter als de hoop, wie zulk een schilder als de herinnering.
18																		De natuur is nog steeds de beste schilder.

OPLOSSING SP-ZOMERPUZZEL 2021

Oplossingswoord Zomerpuzzel 2021														
9	5	13	7	2	14	10	4	6	1	15	12	3	8	11
E	N	E	R	G	I	E	N	E	U	T	R	A	A	L

Antwoorden per Cat.

- Cat 1a) Malthus 1b) Consumptiefase 2a) Off-grid 2b) Uitstervingsgolf
- 3a) Willem Barendsz 3b) Cicade 4a) Windsor 4b) Tonmolen 5a) Love Canal
- 5b) Duizend 6a) De Grenzen aan de groei 6b) Passiefhuis
- 7a) Watervoetafdruk 7b) Aardwarmte 8a) Datacenter 8b) Koraal
- 9a) Milieudefensie 9b) Helium-3 10a) Tsjernobyl 10b) Waterkracht
- 11a) Voedselweb 11b) Uitputtingsproblematiek 12a) Biodiversiteit
- 12b) Spierkracht 13a) Kledingindustrie 13b) Consuminderen 14a) Chieft Seattle 14b) Perovskiet 15a) Svante (Arrhenius) 15b) Getijdenenergie

De winnaar van de SP-zomerpuzzel 2021 is mevr. R. Sommandas uit Alphen aan den Rijn.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 22 september naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

